

^{4f} ALKOLLÜ ARAÇ KULLANMA NEDENİYLE UYGULANAN İDARİ VE CEZAI YAPTIRIMLAR

(ADMINISTRATIVE AND CRIMINAL SANCTIONS FOR DRIVING UNDER THE INFLUENCE OF ALCOHOL)

Arş. Gör. Simge DEMİR BAYRAM* **

ÖZ

Alkol türlerinden biri olan etil alkol, insan tüketimine uygun olup, çeşitli yiyecek ve içeceklerde bulunmaktadır. Söz konusu yiyecek ve içeceklerin tüketilerek araç kullanılması ise çalışmamızın konusunu oluşturan alkollü araç kullanma nedeniyle yaptırım uygulanması sonucunu doğurmaktadır. Yalnızca alkol tüketilmesi sürücüyü yaptırım uygulanması için yeterli olmayıp, alkolün kişide yarattığı etkiye göre yaptırım uygulanıp uygulanmayacağı belirlenmektedir. Alkolün kişiler üzerindeki etkisi çeşitli testlerle tespit edilip, tükettiği alkol promili ölçülmekte, trafik güvenliğini tehlikeye düşürüp düşürmediği belirlenmektedir.

Alkollü araç kullanma halinde sürücüyü cezai ve idari olmak üzere iki yaptırım türü uygulanmaktadır. Ceza yaptırımı için mevzuatta promil sınırı belirlenmemesi nedeniyle yargı kararları ile öğretisi ışığında belirlenen promil sınırları ve gerekmesi halinde diğer bulgular ışığında yaptırımın uygulanıp uygulanmayacağı tespit edilmektedir. Sürücünün mevzuatta belirlenen promili geçmesi halinde ise idari yaptırım uygulanmaktadır. Yapılan testler sonucunda sürücünün emniyetli bir şekilde araç sevk ve idare edemediğine kanaat getirilmesi halinde yaptırım uygulanmasına karar verilmektedir.

Alkol tüketiminin ardından araç kullanma nedeniyle sürücüyü uygulanacak olan yaptırma karşı sürücünün başvuru yolları bulunmaktadır. Ceza yaptırımına karşı sürücünün şartları uygunsu istinaf kanun yoluna başvurma hakkı bulunmaktadır. İdari yaptırma karşı başvurulacak yargı yolu verilen yaptırma göre farklılık göstermekte, sürücünün kimi yaptırma karşı idari yargıya kimi yaptırma karşı sulh ceza hakimliğine başvurma hakkı bulunmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Alkol, Promil, Emniyetli Bir Şekilde Araç Sevk ve İdare Etme, Trafik Güvenliğinin Tehlikeye Düşürülmesi, Ceza Yaptırımı, İdari Yaptırım, Yargı Yolu

ABSTRACT

Ethyl alcohol, which is a type of alcohol, suitable for human consumption that is found in various foods and beverages. Driving after the consumption of such foods and beverages results in the imposing of sanctions due to driving under the influence of alcohol, which constitutes the subject of our work. The consumption of alcohol solely is not sufficient

^{4f} Eserin Dergimize geliş tarihi:31.01.2019. İlk hakem raporu tarihi:13.08.2020. İkinci hakem raporu tarihi:03.02.2021. Onaylanma Tarihi:03.02.2021.

* Yaşar Üniversitesi Hukuk Fakültesi İdare Hukuku Anabilim Dalı Araştırma Görevlisi

** Yazarın ORCID belirleyicisi: 0000-0001-9425-4148

Esere Atıf Şekli: Simge Demir Bayram, "Alkollü Araç Kullanma Nedeniyle Uygulanan İdari ve Cezai Yaptırımlar", YÜHFD, C.XVIII, 2021/2, s.1711-1746.

to impose sanction on the driver, it is rather determined whether to impose sanction depending on the effect of alcohol on the person. By various tests, the effect of alcohol on people is determined, the consumed alcohol promille is measured and it is determined whether it has jeopardized the traffic safety or not.

In case of driving under the influence of alcohol, the driver is subjected to two types of sanctions that are criminal and administrative sanctions. Since the limit of promille is not established by the legislation for the criminal sanction, the promille limit is determined by the judicial decisions and doctrine and it is decided, whether to impose sanction in the light of other findings if necessary. For the administrative sanction to be applied, the driver must exceed the limit of promille determined by the legislation. Administrative sanction is applied in case the driver exceeds the limit of promille determined by the legislation. As a result of the applied tests, if it is opined that the driver is not able to conduct the vehicle safely, it is decided to impose sanction.

The driver has remedies against the sanctions imposed due to driving after the alcohol consumption. The driver has the right to appeal against the criminal sanctions if the appeal conditions have been met. The remedy against the administrative sanction differs according to the type of the administrative sanction imposed, for some administrative sanctions, the driver has the right to resort to administrative jurisdiction, whereas for other administrative sanctions, the driver has the right to resort to the criminal court of peace.

Keywords: *Alcohol, Promille, Safe Conduct of Vehicle, Jeopardize Traffic Safety, Criminal Sanction, Administrative Sanction, Judicial Remedy*

GİRİŞ

Günümüzde özel araçları kullanmanın artması ve bilinçlendirme çalışmalarına rağmen alkol tüketiminin ardından araç kullanmanın da artması nedeniyle trafik güvenliği tehlikeli hale gelmekte ve trafik kazaları artmaktadır. Yapılan araştırmalarda alkol tüketiminin trafik kazalarının artmasında önemli bir etken olduğu ortaya çıkmıştır. Bu nedenle çalışmamızda ilk olarak alkolün ne olduğu, hangi tür alkolün araç kullanmaya etkisi olduğu, alkolün insanlar üzerindeki etkileri, hangi durumlarda trafik güvenliğinin tehlikeye düşürüldüğü, promil sınırının ne olduğu, hangi testlerle promilin tespit edildiği konuları üzerinde durulacaktır.

Alkollü araç kullanma nedeniyle meydana gelen kazalar kişilerde can ve mal kaybına neden olmaktadır. Bu nedenle trafik güvenliğinin sağlanması ve kişilerin zarara uğramasının önüne geçilmesi amacıyla devlet tarafından yaptırımlar uygulanmaktadır. Uygulanan yaptırımlar çeşitlilik göstermektedir. Karayolları Trafik Kanunu'nda 2013 yılında yapılan açık düzenleme öncesinde Devlet tarafından alkollü araç kullananlara gerek ceza yaptırımını gerek idari yaptırımın uygulanmasına dair hukuki dayanak olmasına karşın uygulanacak yaptırım türüne ilişkin mevzuatta açık bir düzenleme olmaması öğretilerde çeşitli tartışmalara neden olmuştu. Uygulamada yalnızca ceza yaptırımını uygulanmış, idari yaptırım geri planda kalmış, bir yaptırımın uygulanması öğretilerde eleştirilmiş, caydırıcı olması adına iki yaptırımın da uygulanması gerektiği belirtilmişti. Bu eleştiriler doğrultusunda ve düzenleme yapılması ihtiyacı dolayısıyla Karayolları Trafik Kanunu'nda değişiklik yapılmış, değişiklik sonrası iki yaptırım türü birden uygulanabilir hale gelmiştir. Bu bağlamda Karayolları Trafik Kanunu'nda yapılan 2013 değişikliğinden sonra iki yaptırım türünün de uygulanacağı konusunda açıklık sağlanmıştır. Bu nedenle çalışmamızda öncelikle yaptırımın ne olduğu açıklanacak, sonrasında ceza yaptırımını ile idari yaptırım konularına açıklık getirilerek hangi

yaptırımın, hangi şartlarda uygulanabilir olduğu, yeni değişiklik sonrası iki yaptırımın birden uygulanmasının ne bis in idem ilkesi karşısındaki durumu konularına açıklık getirilecektir.

Alkollü araç kullanma halinde uygulanan yaptırıma karşı yaptırım uygulanan sürücü yargısal yollara başvurabilmektedir; ancak uygulanan yaptırım türüne göre başvurulacak yargısal yol da değişmektedir. Bu nedenle çalışmamızda son olarak uygulanan yaptırım türüne göre hangi yargısal yola başvurulabileceği konusu incelenecektir.

1. Alkollü Araç Kullanma Nedeniyle Yaptırım Uygulanması için Aranan Şartlar

1.1. Sürücünün Alkollü Olması

1930'lu yıllarda motorlu araçları alkol tüketiminin ardından kullanmanın trafik kazalarının meydana gelmesinde etkili olduğu konusunda toplumda bir ortak kanı oluşmuştur. Keza 1960 yılının ortalarından sonra ABD'nin birçok eyaletinde alkollü araç kullanmayı sınırlayacak düzenlemeler yapılmıştır².

Kandaki alkol seviyesi ile meydana gelen suçlar arasındaki oran üzerine yapılan çalışmalarda trafik kazası yapan kişilerin %100-150 mg alkol etkisi altında oldukları belirlenmiştir. Bunun nedeninin alkolün sürüş yeteneğini olumsuz etkilemesi olduğu tespit edilmiştir³.

1.1.1. Alkolün Tanımı

Alkol, Arapça'dan gelmekte olup, Al-kuul kelimesinden türetilmiştir. Alkol, kimyasal olarak karbon atomuna doğrudan - OH grubunun bağlı olduğu organik bileşiklere verilen genel terimdir⁴. Alkolün metil, etil, izopropil gibi türleri bulunmakla birlikte çalışmamızda alkol olarak etil alkol (etanol olarak da adlandırılır) konu edinilmiştir⁵.

Alkol, çeşitli içkilerin içinde farklı oranlarda bulunan bir maddedir. Bu nedenle araç kullanmanın gerektiği durumlarda söz konusu içkilerin içimine de dikkat edilmesi gerekir. Bu içeceklere örnek olarak⁶:

- Birada: %3-5,
- Boza, şıra türü içeceklerde: %4,
- Meyveli şaraplarda: %5-11,

² Hancı, İ. Hamit/ Aşçıoğlu, Faruk/ Arslan, Çetin/ Coşkunol, Hakan/ Şirin, Hadiye/ Dener, Yücel/ Ünver, Yener/User, Neşe Nur/ Karakülah, Devrim/Yaylacı, Serpil/ Alkan, Nevzat/ Yüksel, Nurhayat/ İdiz, Nuri/ Dülger, Özden/ Aktay, Göknur/ Çolak, Ayfer, ““Türk Ceza Yasasına Göre Alkollü Araç Kullanımının Güvenli Sürüş Yeteneğine Etkileri” Çalıştay Sonuç Bildirgesi”, Adli Bilimler Dergisi, Ankara 2009,(<http://www.kazanci.com/kho2/hebb/files/dsp.php?fn=makale-ihamithanci-2.htm&kw=t%C3%BCrk+ceza+yasas%C4%B1na+g%C3%B6re+alkoll%C3%BC#fm>, E.T.16.02.2018) s.5.

³ Hancı/Aşçıoğlu/Arslan/Coşkunol/Şirin/Dener/Ünver/User/Karakülah/Yaylacı/Alkan/Yüksel/İdiz/ Dülger/ Aktay/Çolak, s.5.

⁴ Baduroğlu, Erol/Durak, Dilek, “Alkol ile İlgili Adli Tıp Sorunları”, Uludağ Üniversitesi Tıp Fakültesi Dergisi, C.36, S.2, Y.2010, ss.65-71, s.65; Hancı/Aşçıoğlu/Arslan/ Coşkunol/Şirin/ Dener/Ünver/User/Karakülah/Yaylacı/Alkan/Yüksel/İdiz/Dülger/Aktay/Çolak, s.2-3.

⁵ Hancı/Aşçıoğlu/Arslan/Coşkunol/Şirin/Dener/Ünver/User/Karakülah/Yaylacı/Alkan/Yüksel/İdiz/ Dülger/ Aktay/Çolak, s.2-3; Aşçıoğlu, Faruk, “Trafikte Güvenli Sürüş Açısından Alkol”, Beta Basım A.Ş., İstanbul 2009, s.1-3.

⁶ Hancı/Aşçıoğlu/Arslan/Coşkunol/Şirin/Dener/Ünver/User/Karakülah/Yaylacı/Alkan/ Yüksel/İdiz/Dülger/Aktay/Çolak, s.3.

- Bordo şaraplarda: %7-12,
- Şampanyada: %10-13,
- Vermutta: %14-16,
- Likör: %20,
- Rakıda: %40-45,
- Kanyakta: %40-70,
- Viskide: %40-70,
- Cinde: %51-55.

1.1.2. Alkolün Etkisi

Alkol, sürücünün beynini etkileyerek algılamasını, kavramasını, dikkatini, karar vermesini ve uygulama yeteneğini bozmakta, bu nedenle de sürücünün gaz, fren, debriyaj ve direksiyon hakimiyetini olumsuz etkilemekte, kavşak dönüşlerinde, şerit değişiminde vs. zor duruma düşürmekte ve hatta trafik kazalarına neden olmaktadır⁷.

Alkolün etkisi çeşitli etkenlere göre değişiklik göstermektedir. Bu etkenler: alınan alkol miktarı, alkol alımının ardından geçen süre, alkol alan sürücünün alkole karşı toleransı, aç yahut tok olma durumu, alkol alış hızı, yaşı, cinsiyeti, vücut ağırlığı, aldığı diğer ilaç, yiyecek ve bitkisel ürünler, sıcak havadan soğuk havaya geçişi, korku yahut stresin varlığı yani psikolojisi, aniden ayağa kalkması, sigara kullanması vb.dir⁸.

Alkolün sürücü üzerindeki etkileri, reaksiyon zamanını etkileme, otomatik tepki göstermenin kaybolması, dikkatin azalması, gözün odaklandığı cisimden normale dönme zamanının uzaması, cisimlerin net olmaması, mesafe tahminin yapılamaması şeklinde sayılmaktadır⁹.

1.2. Sürücünün Trafik Güvenliğini Tehlikeye Düşürmesi

Sürücünün alkol kullanımı nedeniyle yaptırıma tabi tutulması için yalnızca alkol kullanması yeterli olmamakta, alkol kullanımının trafik güvenliğini tehlikeye düşürecek kadar sürücüyü etkilemesi gerekmektedir¹⁰. Kaldı ki alkollü araç kullanan kişiye ceza yaptı-

⁷ Hancı/Aşçıoğlu/Arslan/Coşkunol/Şirin/Dener/Ünver/User/Karakulah/Yaylacı/ Alkan/Yüksel/ İdiz/ Dülger/ Aktay/Çolak, s.2.

⁸ Baduroğlu/Durak, s.66; Hancı/Aşçıoğlu/Arslan/Coşkunol/Şirin/Dener/Ünver/User/Karakulah/ Yaylacı/ Alkan/Yüksel/İdiz/Dülger/Aktay/Çolak, s.3; Aşçıoğlu, s.22-23; Yaşar, Osman/Gökcan, Hasan Tahsin/Artuç, Mustafa, “Yorumlu-Uygulamalı Türk Ceza Kanunu”, Cilt IV, Adalet Yayınevi, 2. Baskı, Ankara 2014, s.5525.

⁹ Hancı/Aşçıoğlu/Arslan/Coşkunol/Şirin/Dener/Ünver/User/Karakulah/Yaylacı/Alkan/Yüksel/ İdiz/ Dülger/ Aktay/Çolak, s.7; Aşçıoğlu, s.17-22.

¹⁰ Donay, Süheyl, “Türk Ceza Kanunu Şerhi”, Beta Yayınevi, İstanbul 2007, s.267-268; Çınar, Ali Rıza, “Ceza Yasasında Alkollü Araç Kullanma Suçu”, V. Türk-Alman Tıp Hukuku Sempozyumu-Tıp Ceza Hukukunun Güncel Sorunları, Türkiye Barolar Birliği Yayınları:142, Ankara 2008, s.672; Parlar, Ali/Hatipoğlu, Muzaffer, “Açıklamalı-Yeni İçtihatlarla Uygulamalı 5237 Sayılı Türk Ceza Kanunu Yorumu”, C.III, 3. Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara 2010, s.2820; Önok, Murat, “Trafik Güvenliğini Tehlikeye Sokma Suçu (TCK.m.179)”, TBB Dergisi, S.121, Y.2015, ss.157-202, s.172; Türay, Aras, “Alkollü Araç Kullanmak Suretiyle Trafik Güvenliğini Tehlikeye Sokma Suçu Bakımından Mutlak Karine Sisteminin Değerlendirilmesi”, Alkollü Araç Kullanmak Suretiyle Trafik Güvenliğini Tehlikeye Sokma Suçu Bakımından Mutlak Karine Sisteminin Değerlendirilmesi Suç ve Ceza, S.1-2, Y.2016, ss.131-183, s.167.

rımı uygulanabilmesi için alkolün sürücünün güvenli araç sürme yeteneğinin kaybına neden olduğunun mahkemede ispatlanması gerektiği yönünde öğretiler bulunmaktadır¹¹.

1.2.1. Sürücünün Genel Olarak Emniyetli Bir Şekilde Aracı Sevk ve İdare Edemeyecek Hale Gelmesi

Emniyetli bir şekilde aracı sevk ve idare edememenin kapsamı yasalarda açıkça belirlenmemiştir. Öğretiler, emniyetli bir şekilde aracı sevk ve idare edememenin kişinin araç ile uzun süre yol alma ve yolda trafik ile ilgili karşılaşılacak ani ve güç sorunların üstesinden gelme yeteneği ortadan kalkan sürücü haline gelmesi anlamına geldiği belirtilmiştir¹².

TCK.m.179'da düzenlenen trafik güvenliğini tehlikeye sokma suçu, alkol, uyuşturucu madde etkisiyle yahut başka nedenle işlenebileceği belirtilmiş, ancak ne nedenle olursa olsun özellikle emniyetli bir şekilde araç sevk ve idare edemeyecek durumda olma yani güvenli bir şekilde araç kullanamayacak durumda olma koşulu aranmıştır. Güvenli bir şekilde araç kullanamayacak duruma gelme halinin de yargı kararları incelendiğinde genellikle alkol nedeni ile olduğu görülmektedir. Bu bağlamda alkollü araç kullanma nedeni ile sürücünün cezalandırılabilmesinin koşulu olarak yalnızca alkolün tüketilmesi yeterli olmamakta, alkolün etkisi ile güvenli sürme yeteneğinin kaybedilmesi de aranmaktadır¹³.

Ceza yaptırımının düzenlendiği TCK'da emniyetli bir şekilde araç sevk ve idare etme şartı yaptırımın uygulanması için sayılmış olsa da herhangi bir promil sınırı belirtilmemiştir. Hakim, bu nedenle emniyetli bir şekilde araç kullanma durumunun riskli olup olmadığı konusunda bilirkişiden yardım alacaktır. Keza bu konuda en çok bilgisine başvurulacak bilirkişi Adli Tıp Kurumu 5. İhtisas Kurulu'dur¹⁴. 2659 Sayılı Adli Tıp Kanunu ile trafik için özel bir daire oluşturulmuş, Trafik İhtisas Dairesi adını almış ve Adli Tıp Kurumu Kanunu'nun 22. maddesinde "*Mahkemeler ile hakimlikler ve savcılıklarca gönderilen trafik olayları ile ilgili konularda gerekli muayene ve incelemeler yapmak ve sonucunu bir raporda tespit etmek.*" ifadeleri ile görevleri sayılmıştır¹⁵. Öğretiler Adli Tıp Trafik İhtisas Dairesi tarafından hazırlanan bilirkişi raporlarının 30 yıla yakın bir süredir karar verilme aşamasında en güvenilir deliller arasında yer aldığı ifade edilmektedir¹⁶. Hakim, bilirkişi aracılığı ile ve içtihatlar ışığında sürücünün tükettiği alkolün güvenli araç kullanma yeteneğinin kaybe-

¹¹ Kılıçarslan İsfen, Sibel, "*Güvenli Araç Sürme Yeteneğinin Kaybının Tespiti Bağlamında Kan Örneği Alınması Cmk.M.75 Alman Hukuku Açısından Eleştirel Bir Yaklaşım*", Hukuk Köprüsü Dergisi, S.3, Ankara 2013, ss.241-254, s.243

¹² Çınar, Ali Rıza, "*Trafik Güvenliğini Tehlikeye Sokma Suçlarından Türk Ceza Yasasının 179/3. Maddesindeki Alkollü Araç Kullanma Suçu*", (Trafik), Fasi kül Aylık Hukuk Dergisi, Y.2, S.10, Eylül 2010, ss.6-16, s.10-14; Fahl, Christian, (Çev.YENERER ÇAKMUT, Özlem), "*Alman Ceza Kanunu Prg.316: Bisiklet Sürücülerinin Araç Kullanamama-Ehliyetsizlik Hali, Trafikte Alkol, Uyuşturucu Madde ve İlaç*", Karşılaştırmalı Güncel Ceza Hukuku Serisi 6 Trafik ve Ceza Hukuku, Ankara 2006, s.106; Önok, s.174.

¹³ Hancı/Aşcıoğlu/Arslan/Coşkunol/Şirin/Dener/Ünver/User/Karakulah/Yaylacı/Alkan/Yüksel/İdiz/Dülger/Aktay/Çolak, s.2.

¹⁴ Aşcıoğlu, Faruk/Yapar, Belkas/ Tütüncüler, Aliye/Belce, Ahmet, "*Trafik Güvenliğini Tehlikeye Sokma Suçu Açısından Alkol*", Adli Tıp Dergisi, S.23, C.3, Y.2009, ss.8-16, s.9-10; Hancı/Aşcıoğlu/ Arslan/Coşkunol/Şirin/Dener/Ünver/User/Karakulah/Yaylacı/Alkan/Yüksel/ İdiz/ Dülger/Aktay/Çolak, s.12.

¹⁵ Tahiroğlu, Bülent, "*Trafik Kazalarında Ceza ve Hukuk Sorumluluğunun Belirlenmesinde Bilirkişi Raporları*", Fasi kül Dergisi, S.11, Y.2010, ss.6-17, s.8.

¹⁶ Tahiroğlu, s.10.

dilmesine neden olup olmayacağını takdir edecektir. Yargıtay'ın da bu tespitin yapılmasının zorluğunu belirttiği kararları bulunmaktadır¹⁷.

İdari yaptırımın düzenlendiği Karayolları Trafik Kanunu'nda da alkol tüketiminin yaptırımın uygulanması için yeterli olmadığını bu şartın yanı sıra belli bir promilin üzerinde alkolün alınması gerektiğini de belirtmiştik. Esasında idari yaptırımın aracın türüne göre Karayolları Trafik Kanunu ve Karayolları Trafik Yönetmeliği'nde belirtilen promilin üzerinde alkol tüketildiği takdirde uygulanmasının nedeni kanaatimizce ceza yaptırımındaki ikinci şartla aynı nedenden kaynaklanmakta, Karayolları Trafik Kanunu ve Karayolları Trafik Yönetmeliği'nde belirtilen promilin üzerinde alkol tüketildiği takdirde güvenli sürme yeteneğinin kaybedildiği kabul edilmekte ve idari yaptırım uygulandığı görülmektedir. Bu bağlamda hem ceza yaptırımında hem de idari yaptırımda ikinci şartın güvenli araç sürme yeteneğinin kaybedilmesi olduğu görülmekte, ceza yaptırımı için bu şart bir promil ile sınırlandırılmamakta, idari yaptırım için ise mevzuatta promil sınırı öngörülmektedir.

1.2.2. Sürücünün Tükettiği Alkolün Belli Bir Promili Geçmesi

Sürücülerin yalnızca alkol tüketmesi yaptırım uygulanması için yeterli değildir. Sürücünün cezalandırılabilmesi için emniyetli araç kullanma yeteneğini kaybetmiş olması gerekir. Bunun da belli bir miktarın üzerinde alkol tüketimi ile olduğu kabul edilmektedir. Bu miktarı belirtmek için bazı yasal düzenlemelerde promil denilen alkol ölçü birimi kullanılmakta, yasal olarak da belli bir promile kadar alkol tüketilmesine izin verilmektedir. Bu bağlamda promilin tanımının, oranlarına göre sürücüde yarattığı etkilerinin, yaptırım türüne göre yasaların izin verdiği promil miktarlarının, Yargıtay ve Danıştay kararları ışığında incelenmesi gerekmektedir.

1.2.2.1. Promilin Tanımı ve Etkileri

TDK'nın sözlüğünde "*Kandaki alkol miktarını gösteren birim*"¹⁸ olarak tanımlanan promil, "*100 mililitre kandaki alkol miktarı. (miliigram/100 mililitre).*"¹⁹ şeklinde de öğretide tanımlanmaktadır.

¹⁷ Yargıtay'a göre: "...yaptırım altına alınan eylem, alkol ve uyuşturucu madde etkisiyle 'emniyetli bir şekilde' araç kullanamayacak kişinin, bu halde araç kullanmasıdır. Bu suç kasıtlı işlenebilecek bir suçtur. Alkol ve uyuşturucu maddenin sırf kullanılmış olması bu suçun oluşması için yeterli olmayıp, kişinin bu halde emniyetli şekilde araç kullanamayacağını bilerek araç kullanması gerekmektedir. Kişinin emniyetli şekilde araç kullanamayacak durumda olduğunun her somut olayda belirlenmesi zorunludur. Bir başka anlatımla, alkol veya uyuşturucu madde kullanılmasına rağmen kişinin emniyetli bir şekilde araç kullanabildiği hallerde bu suçun oluşması mümkün değildir biçiminde açıklanmıştır...", Yargıtay Ceza Genel Kurulu, E.2012/2-1426, K.2013/417, K.T.08.10.2013, [Aynı yönde diğer bir Yargıtay kararına bkz.: "...sadece alkol kullanılmış olmasının trafik güvenliğini tehlikeye sokma suçundan mahkumiyet için yeterli olmadığı...", Yargıtay 12.CD, E.2015/8719, K.2016/10512, K.T.20.06.2016,](http://www.kazanci.com/kho2/ibb/files/dsp.php?fn=cgk-2012-2-1426.htm&kw=`2-103/111`#fm, E.T.05.03.2018;</p>
</div>
<div data-bbox=)

¹⁸ [¹⁹ <http://trafik.net.tr/9513-2/>, E.T.22.02.2018; Hancı/Aşçıoğlu/Arslan/Coşkunol/Şirin/Dener/Ünver/ User/ Karakulah/ Yaylacı/ Alkan/Yüksel/İdiz/Dülger/Aktay/Çolak, s.8.](http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_gts&arama=gts&guid=TDK.GTS.5a8ecd5b5fafa7.16691594, E.T.22.02.2018.</p>
</div>
<div data-bbox=)

Önemle belirtmek gerekir ki miligram (mg/dl) ile promil aynı anlama gelmemektedir. Miligram (mg/dl) “Her 100mL.(Desilitre) Kandaki mg. olarak alkol miktarı”²⁰ olarak tanımlanmaktadır. Alkol metre ile trafik polisleri ölçüm yaptıktan sonra miligram (mg/dl) cinsinden belirledikleri miktarlar promil cinsinden basın görevlileri tarafından kamuya duyurulmaktadır. Oysa 1 miligram 0.01 promile denk gelmektedir²¹. Basın tarafından yanlış olarak duyurulan miktarlar, kamuyu yanıltmakta, bu durumun önüne geçilmesi için de kullanılan birimlere dikkat edilmelidir.

Vücuttaki promil miktarına göre alkolün davranışlardaki etkileri²²:

- 0.2 Promil: Kişinin ruh hali hafif değişir, vücut ısısı hafif yükselir, davranışları üzerinde kontrolü azalır. (Hususi araçlar dışındaki araçlar için yasal sınırdır.)
- 0.5 Promil (2 bira): Kişinin davranışlarını hafif etkileyen bu promil seviyesinde kişide belirgin bir şekilde gevşeme gerçekleşir, kişinin dikkati azalır, koordinasyonu ve muhakeme etmesi bozulur. (Hususi araçlar için yasal sınırdır.)
- 0.8 Promil: Kişinin koordinasyonunda, algısında ve muhakemesinde belirgin bir bozulmanın gerçekleşmesinin yanı sıra tepki zamanının, kendini kontrol etme becerisinin zarar gördüğü de görülür.
- 1.0 Promil (4 bira): Kişide sarhoşluk belirtileri görülmeye başlanır. Kişi muhtemel mahcup edici davranışlar göstermeye eğilimli olur. Bir an mutlu, bir an mutsuz olacak şekilde ruh halinde dengesizlik belirtileri görülür.
- 1.5 Promil (4 double rakı): Bu promil miktarında kişinin alkol aldığı dışarıdan belirgin olarak anlaşılır. Kişinin hareketleri ile düşünceleri arasında koordinasyon bozukluğu yaşanır. Kişinin kavramasında ve hafızasında bozukluk meydana gelir. Kişi ayakta durmakta, yürümekte ve konuşmakta güçlük yaşar.
- 2.0 Promil (6 double rakı): Bu promil miktarı orta derecede zehirlenme olarak geçer. Kişi ruhsal olarak kendini kontrol edemez. Yürümede zorluk yaşamının yanı sıra, bulantı ve kusma yaşar. Kişinin fiziksel duyumları azalır, ağrı yaşamaya başlar. Bir an ağılayıp bir an gülmeye gibi duygusal dengesizlikleri belirgin olarak yaşar.
- 3.0 Promil (1 şişe viski): Kişi konuşmada, görmede, bilinçte bozulma ve hatta bilinç kaybı yaşar. Düşünürken ve soruları cevaplarırken gecikir. Refleksleri azalır.
- 4.0 Promil (1 litre viski): Bu promil miktarı ise kişinin aşırı sarhoş olmasına, komaya girmesine yahut ölmesine neden olur.

1.2.1.2. Yaptırım Uygulanacak Promil Seviyesi

Sürücülerin belli bir seviyeye kadar alkol kullanması yaptırıma neden olmamaktadır. Söz konusu seviyelerin ne kadar olduğu ise yaptırım türüne göre, uygulanacak yasal düzenlemelerin ve mahkeme içtihatlarının temelinde açıklanması gerekir.

²⁰ Biçer, Faruk, “Alkol”, web.itu.edu.tr/~ozcanm/kim/ALKOL%20itu(S0N).ppt, E.T.22.02.2018, s.49.

²¹ Hancı/Aşçıoğlu/Arslan/Coşkunol/Şirin/Dener/Ünver/User/Karakulah/Yaylacı/Alkan/Yüksel/İdiz/Dülger/Aktay/Çolak, s.8; Yaşar/Gökcan/Artuç, s.5525,5526.

²² Sezgin, Gökçe/Altun, A. Altan/Akman, Süleyman/Özcan, Mustafa, “Adli Bilimlerde Alkoller”, web.itu.edu.tr/~ozcanm/kim/adli%20kimya%20sunum.ppt, E.T.22.02.2018, s.12; Baduroğlu/Durak, s.66; Hancı/Aşçıoğlu/Arslan/Coşkunol/Şirin/Dener/Ünver/User/ Karakulah/Yaylacı/Alkan/ Yüksel/İdiz/ Dülger/Aktay/Çolak, s.4-5.

1.2.1.2.1. Ceza Yaptırımındaki Seviye

Alkollü araç kullanma halinde sürücüyü TCK.m.179/3 uyarınca ceza yaptırımı uygulanmaktadır. Maddenin başlığı “Trafik Güvenliğini Tehlikeye Atma Suçu” olarak düzenlenmiş, hangi şartlarda bu suçun gerçekleşmiş olacağı ve maddedeki ceza yaptırımının uygulanacağı madde içeriğinde belirtilmiştir. Söz konusu madde uyarınca uygulanacak yaptırım sonraki başlıkta incelenecek olup, bu başlıkta yalnızca trafik güvenliğini tehlikeye atma suçunun fail tarafından gerçekleştirilmiş olması için promil sınırının kanun maddesinde belirlenmediği, öğreti ve içtihatlar ışığında bu konuya açıklık getirildiği konusu ele alınacaktır.

Alkollü araç kullanılması halinde kişinin trafik güvenliğini tehlikeye sokma suçundan cezalandırılabilmesi için önemli olan alkol miktarı değil, alkolün sürücüyü yarattığı etkidir. Keza kanun maddesinde de açık bir promil sınırı düzenlenmemiştir. Ceza yaptırımının uygulanması için güvenli bir biçimde araç kullanamayacak durumda olacak kadar sürücünün alkol kullanması gerekmektedir. Sürücünün dışarıya yansıyan davranışları, tanıkların görüşleri, tutulan trafik tutanağı, olaya ilişkin görüntü kayıtları sürücünün alkolden ne kadar etkilendiğinin belirlenmesinde etkilidir. Sürücünün dışarıya yansıyan hareketlerinden alkolün ne kadar etkisinde kaldığı tam olarak kanıtlanamasa da yüksek promilde alkol alındığı eylemleri karine olarak güvenli bir şekilde araç kullanılmayacağına kanıt teşkil edebilmektedir²³.

TCK’da açık bir promil sınırı düzenlenmemesi nedeniyle mahkeme sürücünün tükettiği alkol miktarının güvenli bir şekilde araç kullanıp kullanamayacağına ilişkin inceleme yapılması amacıyla çalışmamızın önceki başlığında açıkladığımız üzere dosyayı bilirkişiye göndermekte, bilirkişi olarak genellikle Adli Tıp Kurumu 5. İhtisas Kurulu ve Trafik İhtisas Dairesi inceleme yapmaktadır.

Adli Tıp Kurumu 5. İhtisas Kurulu raporları incelendiğinde Kurul, 0-30 mg/dl düzeyinin altında alkol tüketen sürücüler için güvenli araç sürme yeteneğinin kaybedilmediğinin kabul edilmesi gerektiğini tespit etmiştir. 31-100 mg/dl seviyesinde alkol tüketen sürücülerin durumu için alkol seviyesinin ölçülmesi sonucu elde edilen seviyeden güvenli sürüş yeteneğinin kaybedildiğine ilişkin kesin bir sonuç çıkarılamayacağı, bu durumda olan sürücülerin durumlarına trafik polis tutanağını düzenleyen polisler yahut tanıklar tarafından anlatılanlar sonucunda karar verileceğini açıklamıştır. 101 mg/dl ve üzerinde alkol tüketildiği tespit edilen sürücülerin ise ölçüm sonucu elde edilen alkol seviyesi ile güvenli sürüş yeteneğini kaybettiğinin kesin kabul edilmesi gerektiğini belirtmiştir²⁴.

TCK’da açıkça promil sınırı belirtilmemesi nedeniyle Karayolları Trafik Kanunu’nda belirtilen 0,50 promil sınırının ceza yaptırımına uygulanamayacağını sonraki başlıkta açıklayacak olmamıza rağmen, KTK.m.48/6’da belirtilen 1,00 promil sınırının üzerinde alkol tükettiği tespit edilen sürücülere ayrıca TCK.m.179/3 hükmünün de uygulanacağını önemle belirtmemiz gerekir. Bu bağlamda sürücülere ceza yaptırımı uygulanması için 1,00 promil sınırının KTK tarafından belirlendiğine dikkat çekmemiz uygun olacaktır. Kaldı ki bu promil sınırını aşan miktarda alkol tüketen sürücülerin güvenli sürüş yeteneğini kaybettiği kabul edilmekte, ayrıca başka bir bulgu, Adli Tıp raporu vs. aranmamaktadır²⁵. Öğretide

²³ **Hancı/Aşcıoğlu/Arslan/Coşkunol/Şirin/Dener/Ünver/User/Karakülâh/Yaylacı/Alkan/Yüksel/İdiz/ Dülger/Aktay/Çolak**, s.12.

²⁴ **Aşcıoğlu**, s.93-97; **Baduroğlu/Durak**, s.70.

²⁵ **Dener, Yücel/Hancı, İ. Hamit/Turan, Osman Fırat/Hancı, Tuba**, “*Ceza Muhakemesi Hukukunda Kanda ve Nefeste Alkol Yoğunluğunun Belirlenmesi (Trafikte Sürücülerde Keyif Verici Madde Tespiti ve Uygulanması)*”, Ulaşım ve Trafik Güvenliği Dergisi, Adli Bilimciler Derneği, Ağustos 2012, ss.3-10, s.8; **Önok**, s.175.

bu konuda Adli Tıp Kurumu 5. İhtisas Kurulu'nun "bu seviyede alkol tüketmiş sürücülerin 'hemen tümünün' emniyetli sürüş yeteneğinin olumsuz olarak etkilendiğinin kabulü"²⁶ gerektiği, bu nedenle 1,00 promil alkol tüketen herkesin doğrudan ceza yaptırımına tabi tutulmasının ceza hukuku ilkeleri ile bağdaşmadığı yönünde bizim de katıldığımız olumsuz eleştiride bulunan görüşler bulunmaktadır²⁷. Fikrimizce de 1,00'den düşük promil miktarlarının tespiti halinde tanık görüşleri, Adli Tıp raporu gibi diğer bulgular da göz önünde bulundurulacak ceza yaptırımının uygulanıp uygulanmayacağına tespiti yapılırken 1,00 promil miktarında diğer bulgulara önem verilmemesi, alkolün kişi üzerinde farklı etkiler doğurabileceği ihtimalini göz ardı ederek emniyetli sürüş kabiliyetini kaybetmemiş bir sürücüye trafik güvenliğini tehlikeye atmak suçunu isnat ederek masumiyet karinesini ihlal etmek sonucunu doğurabilecektir. Kaldı ki çalışmamızın "Alkolün Etkisi" başlığı altında açıkladığımız üzere alkolün etkisi çeşitli etkenlere göre değişiklik göstermekte, bu etkenler göz ardı edilerek sadece tespit edilen promil miktarına göre ceza yaptırımı uygulanması bizce de ceza hukukunun ilkeleri ile bağdaşmamaktadır. İçtihatlar incelendiğinde de Yargıtay tarafından²⁸ "...Nitekim trafik güvenliğini tehlikeye sokma suçlarından verilen hükümlerin temyiz incelemesini yapan Özel Dairece, bilimsel verilere dayanılarak 100 promilden yüksek olarak belirlenen alkol düzeyinin, kişinin melekelerini zayıflatacağı ve güvenli sürüş yeteneğini kaybettireceği kabul edilmek suretiyle, 100 promilin üzerinde alkollü olarak araç kullanan sanıkların trafik güvenliğini tehlikeye sokma suçundan cezalandırılmasına karar verilmesi gerektiği sonucuna ulaşılmıştır..." ifadeleri ile 100 promil olarak bahsedilen 1,00 promilin aşılması ile emniyetli bir şekilde araç kullanma yeteneğinin kaybedildiği kanaat getirildiği sonucuna varılmaktadır.

1,00 ile 0,30 arasında bir promil tespit edilmesi halinde ise ceza yaptırımının uygulanması için somut bir bilgi olan alkol miktarının tespiti yeterli olmamakta, bu tespit yanı sıra "tıbbi bulgular ya da sanığın dışı yansıyan davranışları"na ilişkin soyut bilgi olarak bilirkişiden bilimsel görüş alınması gerekmektedir. Keza bu konuya ilişkin Yargıtay'ın da kararları bulunmaktadır²⁹. Hatta promil miktarı ne kadar düşerse, promilin yanı sıra değerlendirilen bulguların önemi daha da artmaktadır³⁰. Trafik polisleri tarafından tutulan trafik tespit tutanakları, tanık beyanları, olaya ilişkin görüntü kayıtları, olay yeri keşif zaptı vs.

²⁶ Aşıcıoğlu/Yapar/Tütüncüler/Belce, s.15.

²⁷ Önok, s.175-176.

²⁸ Yargıtay Ceza Genel Kurulu, E.2012/2-1426, K.2013/417, K.T.08.10.2013,http://www.kazanci.com/kho2/ibb/files/dsp.php?fn=cgk-2012-2-1426.htm&kw=2-103/111`#fm, E.T.05.03.2018; Aynı yönde diğer bir Yargıtay kararına bkz: Yargıtay 12.CD, E.2016/8500, K.2017/3830, K.T.11.05.2017, http://www.kazanci.com/kho2/ibb/files/dsp.php?fn=12cd-2016-8500.htm&kw=100+promil`#fm, E.T.05.03.2018; aynı yönde başka bir Yargıtay kararına bkz: Yargıtay 12.CD, E.2016/8017, K.2017/3876, K.T.11.05.2017, http://www.kazanci.com/kho2/ibb/files/dsp.php?fn=12cd-2016-8074.htm&kw=100+promil`#fm, E.T.05.03.2018.

²⁹ Yargıtay 2.CD, E.2009/1772, K.2010/31164, K.T.11.11.2010, http://www.kazanci.com/kho2/ibb/files/dsp.php?fn=2cd-2009-1772.htm&kw=t%C4%B1bbi+bulgular+ya+da`#fm, E.T.07.03.2018;

Aynı yönde diğer bir karar için bkz.: Yargıtay 2.CD, E.2009/20861, K.2010/28451, K.T.14.10.2010, http://www.kazanci.com/kho2/ibb/files/dsp.php?fn=2cd-2009-19042.htm&kw=t%C4%B1bbi+bulgular+ya+da`#fm, E.T.07.03.2018.

³⁰ Soyer Güleç, Sesim, "Yeni Türk Ceza Kanununda Trafik Güvenliğine Karşı İşlenen Suçlar", Hukuki Perspektifler Dergisi, S. 9, Aralık 2006, ss.167-184, s.177; Kılıçarslan İsfen,, Sibel, "Alman ve Türk Ceza Hukukunda Trafik Güvenliğini Kasten Tehlikeye Sokma Suçları (AlmCK md.315 ila 316 ve TCK.m.179)", (Suçları), Seçkin Yayıncılık, Ankara 2013, s.114; Önok, s.177-178.

promilin yanı sıra değerlendirmede dikkate alınacak bulgulardandır³¹. Yargıtay'ın da 1,00 ile 0,30 promil arasında alkol tükettiği tespit edilen sürücünün çeşitli kanıtlarla emniyetli araç sevk ve idare edemediğinin kanıtlanması gerektiğine ilişkin kararları vardır³².

0,30'dan düşük promil tespiti halinde ise kural olarak emniyetli araç sevk ve idaresine aykırı bir durumun olup olmadığının araştırılmasına gerek yoktur; ancak sürücünün emniyetli araç sevk ve idare edemediğine ilişkin polisin şüphelenmesi ve tutanak düzenlenmesi halinde sürücünün bu suçtan yargılanması söz konusu olabilir. Kaldı ki açıkladığımız üzere alkolün etkisi kişiden kişiye değişmekte, normal koşullarda 0,30 promilin altındaki miktarların kişilerin sürüş yeteneğine etki etmediği görülse de örneğin alkolün alışkın olmayan bir kimse bu miktardaki alkolden daha etkilenip, trafik güvenliğini tehlikeye düşürebilir. Keza öğretilerde hangi oranda olursa olsun alkol tüketilmesinin trafik güvenliğini tehlikeye sokma suçunu oluşturduğunun da savunulduğu görülmektedir³³. Yargıtay'ın da 0,30 promilin altında alkol tüketen sürücülerin trafik güvenliğini tehlikeye sokma suçunu işleyebileceğine ilişkin kararları bulunmaktadır³⁴.

Fazla miktarda alkol tüketilmesi nedeniyle ayakta duramama, sızma halleri gibi istisnai hallerde ise alkol testi yapılamasa, promil tespit edilemese de TCK.m.179/3'te düzenlenen trafik güvenliğini tehlikeye sokma suçunun, kanıtların serbest değerlendirilmesi ilkesi gereğince elde edilen tanık beyanları, polis tutanakları vb. kanıtlar doğrultusunda oluşturulmuş kabul edilebilmektedir³⁵. Yargıtay'ın da bu konuda kararları bulunmaktadır³⁶.

³¹ **Tahiroğlu**, s.9-10; **Centel, Nur**, “*Trafik Güvenliğini Kasten Tehlikeye Sokma Suçu (TCK.m.179/3)*”, Rechtsbrücke/Hukuk Köprüsü, S.2, Y.2012, ss.155-165, s.160; **Aşçıoğlu**, s.710-711; **Önok**, s.178.

³² Örneğin Yargıtay'ın bir kararına bkz.: “...*Trafik güvenliğini tehlikeye sokma suçunda belirtilen o denli fazla ve kesin olmalıdır. Bu konuda, tanık beyanı, trafik tutanağında yer alan tespitler, olay sırasındaki görüntü kayıtları gibi delillere başvurulabilir. Adli Tıp Kurumu, 31-100 mg/dL kan alkol seviyesinde olan (alkol testi sonucu 31-100 promil çıkan sürücüler için), ancak ivedilikle yapılacak detaylı hekim muayenesi sonucunda güvenli sürüş yeteneğinin kaybedilip kaybedilmediğinin tespit edilebileceği kanaatinde...*”, Yargıtay CGK, E.2016/12-748, K.2016/405, K.T.08.11.2016, <http://www.kazanci.com/kho2/ibb/files/dsp.php?fn=cgk-2016-12-748.htm&kw=alkol+%C3%B6l%C3%A7%C3%BCm%C3%BC+`tan%C4%B1k+beyan%C4%B1`#fm>, E.T.12.03.2018.

³³ **Özbek, Veli Özer/Kanbur, Mehmet Nihat/Doğan, Koray/Bacaksız, Pınar/Tepe, İlker**, “*Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler*”, Seçkin Yayıncılık, Ankara 2017, s.745.

³⁴ Nitekim Yargıtay'ın bir kararına bkz.: “...*tespit edilen alkol 0,30 promilin altında ise, emniyetli sürüş yeteneğinin kaybedilip edilmediğine dair araştırma ve muayene yapmaya gerek yoktur. Buna karşılık, alkol düzeyi bunun altında olan sürücünün yine de emniyetli sürüş yeteneğini kaybettiğinden şüphelenen polis, buna dair gerekli tetkikleri yaparak bunları izah eden bir tutanak düzenlemişse, yine de bu suçtan mahkûmiyet söz konusu olabilir. Zira bu oranın altındaki alkol oranının etkisi kişiden kişiye değişmektedir. Bu bakımdan, bazı kişileri, somut olayda güvenli araç kullanamayacak duruma sokmuş olması mümkündür...*”, Yargıtay CGK, E.2016/12-748, K.2016/405, K.T.08.11.2016, <http://www.kazanci.com/kho2/ibb/files/dsp.php?fn=cgk-2016-12-748.htm&kw=alkol+%C3%B6l%C3%A7%C3%BCm%C3%BC+`tan%C4%B1k+beyan%C4%B1`#fm>, E.T.12.03.2018.

³⁵ **Çınar**, s.694; **Aşçıoğlu**, s.710-711; **Kılıçarslan İsfen**, “*Suçları*”, s.114; **Önok**, s.178.

³⁶ Örneğin Yargıtay'ın bir kararına bkz.: “...*İstisnaen, alkol oranı ölçümü yapılamadığı durumlarda da TCK'nun 179/3. maddesindeki suçtan mahkûmiyet kurmak mümkündür. Örneğin, aşırı sarhoşluğu sebebiyle araç kullanırken sızmış olan veya ayakta duramayan ve bu sebeplerle alkol ölçümü yapılamayan sürücü açısından maddedeki suçun oluştuğunu kabul etmek gerekecektir...*”, Yargıtay CGK, E.2016/12-748, K.2016/405, K.T.08.11.2016, <http://www.kazanci.com/kho2/ibb/files/dsp.php?fn=cgk-2016-12-748.htm&kw=alkol+%C3%B6l%C3%A7%C3%BCm%C3%BC+`tan%C4%B1k+beyan%C4%B1`#fm>, E.T.12.03.2018; Yargıtay'ın aynı konuda

1.2.1.2.2. İdari Yaptırımdaki Seviye

Ceza yaptırımının aksine idari yaptırımda açıkça promil sınırı koyulmuş, söz konusu promilin aşılması halinde idari yaptırım uygulanacağı belirtilmiştir. Karayolları Trafik Kanunu'nda 48. maddede 1998 yılına kadar 0,80 promilin üzerinde alkol alıp hususi araç kullanan sürücülere idari yaptırım uygulanacağı belirtilmişken, 1998 yılının Mayıs ayında yapılan değişiklikle sınır 0,50 promile düşürülmüş³⁷, bu sayede trafik güvenliğine ilişkin daha katı düzenlemeler getirilmiştir. Karayolları Trafik Yönetmeliği'nin 97. maddesinde ise promil sınırının 0,50 olduğu belirtilmiştir. 0,50 promil sınırı özel araçlar için geçerliken, 0,20 promil sınırı diğer araçlar için geçerli sınırdır. Önemle belirtmek gerekir ki idari yaptırım için belirlenen bu promil sınırının ceza yaptırımında belirleyici rol alıp alamayacağı hakkında öğretilerde çeşitli görüşler bulunmaktadır. TCK'da açıkça bir promil sınırı belirtilmemesi nedeniyle ceza yaptırımında da uygulanabileceği sonucuna varılamayacağı görüşü öğretilerde çoğunluktadır³⁸; ancak öğretilerde aksi görüşte olanlar da mevcuttur³⁹. Ceza yaptırımında uygulanacak olan promil sınırı, önceki başlıkta belirttiğimiz üzere bilirkişi raporları ve içtihatlar ışığında belirlenecektir.

1.2.1.3. Promilin Tespiti

Sürücünün araç kullanmadan önce tükettiği alkol miktarının hesabı iki test türü ile tespit edilmektedir. İlk incelenmesi gereken test solunum testi, ikincisi ise kan testidir.

bir diğer kararına bkz.: "...görgü ve tespit tutanağıyla sanığın ayakta duramayacak kadar alkollü olup, bu sebeple alkol ölçümü yapılmadığının tespit edildiği, sanığın almış olduğu alkolün etkisiyle kaza yaptığına dair savunması, tanıklar B. Ş., S. G.'ün beyanları ve tüm dosya kapsamından atılı suç sübut bulunduğu halde...", Yargıtay 12. CD., E.2012/22052, K.2013/15150, K.T.04.06.2013, <http://www.kazanci.com/kho2/ibb/files/dsp.php?fn=12cd-2012-22052.htm&kw=2013/15150#fm>, E.T.12.03.2018; Aynı yönde diğer bir Yargıtay kararına bkz.: "...kazanın meydana gelmesinde araçta mevcut teknik bir arıza, yoldan kaynaklanan olumsuz bir sebep veya başkaca bir etken bulunmamasına, sanığın otomobilini sevk ve idare etmeden önce üç şişe bira içtiği ve dikkatsiz olduğu yönündeki savunmasına, polis memurlarınca tanzim edilen tutanakta, 4-5 kez denenmesine rağmen sanığın alkolmetreyi üflemediği, nefes kontrolü yapamadığı, ağız kokusu, konuşmaları, hareketleri ve yürüyüşü itibariyle araç kullanamayacak derecede alkollü olduğunun belirtilmesine, Korgan Devlet Hastanesinde görevli nöbetçi doktor tarafından düzenlenen doktor raporunda, sanığın ileri derecede alkollü olup, araç kullanmasının uygun olmadığı tespitinde bulunulmuş olmasına, gerek kaza sonucu araçlarında hasar oluşan sürücüler gerek tutanak tanıklarının duruşmada alınan beyanlarında, sanığın çok fazla alkollü olduğu, konuşmakta ve yürümekte zorluk çektiği, dilinin dolandığı, ayakta zor durduğu ve yalpalayarak yürüdüğü yönündeki ifadelerine göre, sanığın, güvenli sürüş yeteneğini kaybedecek oranda alkollü olduğu ve almış olduğu alkolün etkisiyle trafik güvenliğini açıkça tehlikeye düşürdüğü anlaşılmakla...", Yargıtay 12. CD., E.20122011/13412, K.2012/15345, K.T.1906.2012, <http://www.kazanci.com/kho2/ibb/files/dsp.php?fn=12cd-2011-13412.htm&kw=13412#fm>, E.T.12.03.2018.

³⁷ **Hancı/Aşçıoğlu/Arslan/Coşkunol/Şirin/Dener/Ünver/User/Karakulah/Yaylacı/Alkan/Yüksel/İdiz/ Dülger/ Aktay/Çolak**, s.2.

³⁸ **Meran, Necati**, "Açıklamalı-İçtihatlı 5237 Sayılı Yeni Türk Ceza Kanunu", Seçkin, Ankara 2007, s.918; **Çınar**, s.673-674; **Çınar**, "Trafik", s.11; **Yenerer Çakmut, Özlem**, "5237 Sayılı Türk Ceza Kanunu'nda Trafik Güvenliğini Tehlikeye Sokma Suçları (TCK.m.179-180)", Alman-Türk Karşılaştırmalı Ceza Hukuku, Prof. Dr. Köksal Bayraktar'a Armağan, C.III, Yeditepe Üniversitesi Hukuk Fakültesi Yayını No:18, İstanbul 2010, s.782; **Yaşar/Gökcan/Artuç**, s.5524-5525; **Önok**, s.175.

³⁹ **Malkoç, İsmail**, "Açıklamalı-İçtihatlı 5237 Sayılı Yeni Türk Ceza Kanunu", Cilt I, Malkoç Kitabevi, Ankara 2007, s.1183-1184; **Donay**, s.268.

1.2.1.3.1. Solunum Testi

Alveol havasında, nefeste alkol testi de denilen bu test türünde test aracı olarak alkolmetre kullanılmakta, öğretilerde trafik zabıtası olarak da adlandırılan kolluk söz konusu testi yapmaktadır⁴⁰. Söz konusu solunum testinin yapılmasının kabul edilmemesi halinde ise alkollü sürücülere 2.000 Türk Lirası idari para cezası verilerek, sürücü belgelerinin iki yıl süreyle geri alınacağı KTK.m.48/9'da belirtilmektedir.

Alkolmetrenin içinde alkole duyarlı sıvı kristaller bulunmakta, bu sıvı kristalleri sayesinde alınan alkol miktarı promil cinsinden belirlenebilmektedir. Ciğerde nefes aracılığı ile alınan hava, kılcal damarlarda kan ile karşılaşır ve nefes verildiği anda kandaki alkolün bir kısmı nefes yoluyla verilen havaya geçmektedir. Bu yöntem ile sürücünün kullandığı alkolün promil cinsinden karşılığı alkolmetre cihazının ekranına yansımaktadır⁴¹. Alcomensör veya Alcomonitör cihazları alkolmetre cihazı olarak kullanılmaktadır⁴².

Solunum testinin kandaki alkol miktarını tam yansıtmayı yansıtmadığı konusu ise öğretilerde tartışmalıdır. Bu tartışmanın nedeni ise nefesteki alkolün yoğunluğunun zamana bağlı olmasıdır. Sürücünün alkollü en son aldığı andan iki saat sonrası ile beş saat sonrası arasında yaklaşık olarak 1/2300 oranında bir sapma meydana gelebilmekte, bu değişim kişiden kişiye değişmektedir. Bu bağlamda nefesteki alkol miktarının zamana bağlı olması nedeniyle solunum yoluyla yapılan test, kanda bulunan gerçek alkol miktarını yansıtamamaktadır. Gerçek alkol miktarına en yakın tespiti yapılması için solunum testinin sürücünün en son alkol alma anından en az yirmi dakika sonra yapılması gerekmektedir. Sürücünün alkol aldığı andan itibaren bir saat içinde yapılan solunum testinde kan testine oranla daha yüksek miktarda alkol tespit edildiğini de belirtmemiz yerinde olacaktır⁴³.

Alkolmetre ile yapılan ölçümlerin hata payı da bulunmaktadır. Hataya neden olacak etkenler ise ölçümün usulüne uygun yapılmaması, iki defa tekrarlanmaması, ölçüm öncesi aletin iyi ayarlanmaması, aletin teknik özellikleri açısından teknolojiye uygun olmamasıdır⁴⁴.

1.2.1.3.2. Kan Testi

Öğretilerde en ideal test olarak da nitelendirilen kan testi, sürücünün solunum testinin yapılmasına yahut yapıldıktan sonra sonucuna itiraz edilmesi halinde başvurulabilecek olan testtir⁴⁵. Sürücünün ölümü halinde tükettiği alkol miktarının belirlenebilmesi için kan testine başvurulmaktadır⁴⁶. Kan testi, anlaşmazlık olması ihtimali düşünüldükçe yarısı saklanmak üzere 5 cclik kanın sürücünden alınması yolu ile yapılmaktadır. Bu test türü için kan alımın-

⁴⁰ Duran, Lütfi, "İdare Hukuku Ders Notları", Fakülteler Matbaası, İstanbul 1982, s.286-289; Baduroğlu/Durak, s.67,70; Hancı/Aşçıoğlu/Arslan/Coşkunol/Şirin/Dener/Ünver/User/ Karakülah/Yaylacı/ Alkan/Yüksel/İdiz/Dülger/Aktay/Çolak, s.7.

⁴¹ Baduroğlu/Durak, s.67; Hancı/Aşçıoğlu/Arslan/Coşkunol/Şirin/Dener/Ünver/User/ Karakülah/Yaylacı/ Alkan/Yüksel/İdiz/Dülger/Aktay/Çolak, s.7.

⁴² Dener/Hancı/Turan/Hancı, s.3-4.

⁴³ Can, Muhammet/Gürpınar, S. Serhat/İşler, Hülya/Varol, Nezih/Gürpınarlı, Zafer/Kocaağa, İsmail, "Alkol Alan Kişilerin Kan Alkol Düzeyinin Solunum Havasındaki Alkol Düzeyi ile Karşılaştırılması ve Karaciğer Enzimlerine Etkisinin Araştırılması", Van Tıp Dergisi, C.15, S.3, Y.2008, ss.75-80, s.78-79; Hancı/Aşçıoğlu/Arslan/Coşkunol/Şirin/Dener/Ünver/User/ Karakülah/Yaylacı/ Alkan/ Yüksel/İdiz/Dülger/Aktay/Çolak, s.7-8; Dener/Hancı/Turan/Hancı, s.4.

⁴⁴ Hancı/Aşçıoğlu/Arslan/Coşkunol/Şirin/Dener/Ünver/User/Karakülah/Yaylacı/Alkan/Yüksel/İdiz/ Dülger/Aktay/Çolak, s.8; Dener/Hancı/Turan/Hancı, s.4; Önok, s.190-191.

⁴⁵ Baduroğlu/Durak, s.70.

⁴⁶ Tahiroğlu, s.16

dan önce dikkat edilmesi gereken husus, kanın alınacak olduğu derinin herhangi bir alkol türevi ile silinmemesidir. Ayrıca kan alımının ardından tütün ağzı hemen kapatılmalı, en kısa sürede test yapılmalıdır. Öğretide en geç 5-7 gün içerisinde test gerçekleştirilmesi gerektiği belirtilmekte, aksi takdirde testin güvenilirliğinin riske gireceği kabul edilmektedir⁴⁷.

Alkollü araç kullanma nedeniyle ceza yaptırımının uygulanması açısından alkol miktarının belirlenmesi için kan alımı Ceza Muhakemesi Hukuku'nda önem taşımaktadır. Sürücüye soruşturma ve kovuşturma açılabilmesi için kan alınmasında, CMK.m.75'te "Şüpheli veya Sanığın Beden Muayenesi ve Vücudundan Örnek Alınması"⁴⁸ başlığı kapsamında yer alan hüküm gereğince hareket edilmektedir. Bu hüküm gereğince kan alınması için hakim yahut mahkeme tarafından, gecikmesinde sakınca bulunan hallerde de Cumhuriyet Savcısı tarafından karar alınması gerekir; ancak ilgilinin rızası varsa karar alınmasına gerek olmadığını düşünmekteyiz. Kaldı ki Ceza Muhakemesinde Beden Muayenesi, Genetik İncelemeler ve Fizik Kimliğin Tespiti Hakkında Yönetmelik'in 18. ile 8. maddelerinde⁴⁹

⁴⁷ **Hancı/Aşçıoğlu/Arslan/Coşkunol/Şirin/Dener/Ünver/User/Karakulah/Yaylacı/Alkan/Yüksel/İdiz/ Dülger/Aktay/Çolak, s.8.**

⁴⁸ **Ceza Muhakemesi Kanunu Madde 75:** "(1) Bir suçla ilişkin delil elde etmek için şüpheli veya sanık üzerinde iç beden muayenesi yapılabilmesine ya da vücuttan kan veya benzeri biyolojik örneklerle saç, tükürük, tırnak gibi örnekler alınabilmesine; Cumhuriyet savcısı veya mağdurun istemiyle ya da re'sen hâkim veya mahkeme, gecikmesinde sakınca bulunan hâllerde Cumhuriyet savcısı tarafından karar verilebilir. Cumhuriyet savcısının kararı, yirmidört saat içinde hâkim veya mahkemenin onayına sunulur. Hâkim veya mahkeme, yirmidört saat içinde kararını verir. Onaylanmayan kararlar hükümsüz kalır ve elde edilen deliller kullanılamaz

(2) İç beden muayenesi yapılabilmesi veya vücuttan kan veya benzeri biyolojik örnekler alınabilmesi için müdahalenin, kişinin sağlığına zarar verme tehlikesinin bulunmaması gerekir.

(3) İç beden muayenesi veya vücuttan kan veya benzeri biyolojik örnekler alınması, ancak tabip veya sağlık mesleği mensubu diğer bir kişi tarafından yapılabilir.

(4) Cinsel organlar veya anüs bölgesinde yapılan muayene de iç beden muayenesi sayılır.

(5) Üst sınırı iki yıldan daha az hapis cezasını gerektiren suçlarda, kişi üzerinde iç beden muayenesi yapılamaz; kişiden kan veya benzeri biyolojik örneklerle saç, tükürük, tırnak gibi örnekler alınamaz.

(6) Bu madde gereğince alınacak hâkim veya mahkeme kararlarına itiraz edilebilir.

(7) Özel kanunlardaki alkol muayenesine ve kan örneği alınmasına ilişkin hükümler saklıdır."

⁴⁹ **Ceza Muhakemesinde Beden Muayenesi, Genetik İncelemeler ve Fizik Kimliğin Tespiti Hakkında Yönetmelik Madde 18:** "Mevzuatta aranan tüm koşulların gerçekleşmiş olmasına ve şüpheli sanık veya diğer kişilerin bu konuda aydınlatılmış olmalarına rağmen muayene yapılmasına ya da örnek alınmasına rıza vermemeleri hâlinde, kararın infazı için ilgilinin muayenesini veya vücudundan örnek alınmasını sağlamak üzere ilgili Cumhuriyet başsavcılığınca gerekli önlemler alınır. Mağdurun rızasının varlığı hâlinde bu işlemlerin yapılabilmesi için Yönetmeliğin 7 nci ve 8 inci maddeleri uyarınca karar alınmasına gerek yoktur.

Bir suçun aydınlatılmasını sağlamak amacıyla, şüpheli, sanık ve diğer kişilerin kendiliğinden başvurarak rıza göstermeleri hâlinde, soruşturma evresinde Cumhuriyet savcısının istemi, kovuşturma aşamasında ise hâkim veya mahkeme kararıyla tıbbî muayeneleri yapılabilir ya da vücutlarından örnek alınabilir."

Ceza Muhakemesinde Beden Muayenesi, Genetik İncelemeler ve Fizik Kimliğin Tespiti Hakkında Yönetmelik Madde 8: "Bir suçla ilişkin delil elde etmek amacıyla, mağdurun ve diğer kişilerin vücudundan kan, veya benzeri biyolojik örneklerle saç, tükürük, tırnak gibi örnekler alınabilmesine, sağlığını açıkça ve öngörülebilir şekilde tehlikeye düşürmemek ve cerrahî bir müdahalede bulunmamak koşuluyla; Cumhuriyet savcısının istemiyle ya da re'sen hâkim veya mahkeme, gecikmesinde sakınca bulunan hâllerde Cumhuriyet savcısı tarafından karar verilebilir. Cumhuriyet savcısının kararı yirmidört saat içinde hâkim veya mahkemenin onayına sunulur.

de bu görüşümüzü destekler nitelikte şüphelinin aydınlatılmış onamı olduğu takdirde hakim kararı aranmaksızın hukuka uygun olarak beden muayenesi yapılabileceği düzenlenmiştir; ancak trafik güvenliği ile ilgili suçlarda kan örneği alınmasına ilişkin KTK.m.48/2⁵⁰ ve KTK.m.48/3⁵¹ özel hükümlerinin bulunması nedeniyle CMK.m.75/7 uyarınca bu özel hükümler uygulanacaktır. Bu hükümlere göre gerek ceza yaptırımı gerek idari yaptırım uygulanabilmesi için trafik zabıtasının kararı yeterli olmakta, hakim yahut savcı kararı aranmamaktadır⁵². Öğretide bu durumun yerinde olmadığı, hakim kararının alınması gerektiği yönünde eleştiriler bulunmaktadır⁵³.

Kan testini yapmaya yetkili olanların hekim⁵⁴ ve sağlık mesleği mensubu olanlar olduğu CMK.m.75/3'te ve Ceza Muhakemesinde Beden Muayenesi, Genetik İncelemeler ve Fizik Kimliğin Tespiti Hakkında Yönetmelik'in 8. maddesinin 2. fıkrasında belirtilmiştir. Bu kişiler tarafından alınan kan, tahlil yapılması amacıyla polis kriminal laboratuvarına gönderilir. Polis kriminal laboratuvarında tahlilin yapılması mümkün değilse, alınan kan adli tıp merkezi yahut Sağlık Bakanlığı'na bağlı olan herhangi bir sağlık kuruluşuna gönderilir. Tahlil bu kurumlarda da mümkün değilse, hekim tarafından yapılan muayene neticesinde hazırlanan rapor doğrultusunda yaptırım uygulanıp uygulanmayacağı belirlenir⁵⁵.

Karayolları Trafik Kanunu'nda esas olarak solunum testi yapılması 48. maddenin 3. fıkrasında düzenlenmiş, bu testin yapılmasına itiraz edilmesi yahut yapılan ölçüm sonucuna itiraz edilmesi halinde kan almaya yetkili kişiler yani hekim yahut sağlık mensubu tarafından kan testi yolu ile alkol miktarının belirleneceği Karayolları Trafik Kanunu'nda düzenlenmiştir⁵⁶. Belirtmemiz gerekir ki 2013 değişikliği öncesinde alkolmetre ile test yapılmasını kabul etmeyip kan testi yapılmasını kabul edenlerin hastaneye gidildiğinde kan testi yapılmasına rıza göstermemesi halinde kan testi yapılamamaktaydı. Değişiklik sonrası ise 3. fıkraya "...Bu işlem bakımından 4/12/2004 tarihli ve 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanununun 75 inci maddesi hükümleri, beşinci fıkrası hariç olmak üzere uygulanır..." ifadesinin eklenmesi ile bu sorun çözülmüş, alkollü araç kullanan sürücünün rızası olmasa dahi CMK.m.75/7'te "...Özel kanunlardaki alkol muayenesine ve kan örneği alınmasına ilişkin

Hâkim veya mahkeme yirmidört saat içinde kararını verir. Onaylanmayan kararlar hükümsüz kalır ve elde edilen deliller kullanılamaz.

Bu müdahaleler ancak tabip tarafından veya tabip gözetiminde sağlık mesleği mensubu diğer bir kişi tarafından yapılabilir.

Tıbbî müdahaleler, hekimlik sanatının ve tıp biliminin kabul ettiği yöntem ve araçlarla yapılır."

⁵⁰ **Karayolları Trafik Kanunu Madde 48 Fıkra 2:** "...Uyuşturucu veya uyarıcı maddelerin kullanılıp kullanılmadığı ya da alkolün kandaki miktarını tespit amacıyla, kollukça teknik cihazlar kullanılır..."

⁵¹ **Karayolları Trafik Kanunu Madde 48 Fıkra 3:** "...Kişinin yaralanmalı veya ölümlü ya da kollukça müdahil olunan maddi hasarlı trafik kazasına karışması hâlinde, ikinci fıkrada belirtilen muayeneye tabi tutulması zorunludur. Teknik cihaz ile yapılan ölçüme itiraz eden veya bu cihaz ile ölçüm yapılmasına müsaade etmeyen bu sürücüler, en yakın adli tıp kurumuna veya adli tabipliğe veya Sağlık Bakanlığına bağlı sağlık kuruluşlarına götürülerek uyuşturucu veya uyarıcı madde ya da alkol tespitinde kullanılmak üzere vücutlarından kan, tükürük veya idrar gibi örnekler alınır. Bu işlem bakımından 4/12/2004 tarihli ve 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanununun 75 inci maddesi hükümleri, beşinci fıkrası hariç olmak üzere uygulanır..."

⁵² Kılıçarslan İsfen, s.243.

⁵³ Kılıçarslan İsfen, s.245.

⁵⁴ Aşcıoğlu, s.25; Dener/Hancı/Turan/Hancı, s.8-9; Kılıçarslan İsfen, s.241.

⁵⁵ Baduroğlu/Durak, s.70; Kılıçarslan İsfen, s.241,242.

⁵⁶ Hancı/Aşcıoğlu/Arslan/Coşkunol/Şirin/Dener/Ünver/User/Karakulah/Yaylacı/Alkan/ Yüksel/ İdiz/ Dülger/Aktay/Çolak, s.9.

hükümler saklıdır...” ifadeleri ile desteklenmiş ve kan testi yapılması sağlanmışır⁵⁷. Danıştay’ın da solunum testine yapılan itiraz sonucu kan testinin yapılması gerektiği yönünde kararları bulunmaktadır⁵⁸.

1.2.1.4. Promil Tespitine Yapılacak İtiraz

Solunum testi ile belirlenen promil miktarında alkolmetrenin hatalı ölçme ihtimali olan usulüne uygun yapılmama, iki defa ölçüm yapılmama, ölçümden önce cihazın iyi ayarlanmaması, cihazın teknolojik gelişmelere uygun olmaması⁵⁹ durumlarından biri yahut birkaçının olması halini gerekçe göstererek sürücü ölçüm sonucuna itiraz edebilir⁶⁰.

Solunum testini sayılan durumların dışında başka etkenler de etkileyebilir. Bu etkenler, sürücünün deodorant, sprey, kolonya kullanmış olması, gargara yapmış olmasıdır. Deodorant yahut spreyn varlığı halinde maksimum 30-60 saniye ve az oranda etkilediği yapılan çalışmalarda tespit edilmiştir. Yüze kolonya sürüldüğünde ise alkolmetre 1-2 dakika içerisinde 0.20 ile 0.30 promil (%20-%30 mg) alkol miktarını gösterdiği, 3-4 dakika içerisinde ise etkisinin geçtiği söz konusu çalışmalarda belirtilmiştir. Gargara yapıldığında %70’lik alkol kullanılması halinde dahi yaklaşık 15 dakika içerisinde cihazı etkileme ihtimalinin sona ereceği ortaya koyulmuştur. Asetonun ise alkolmetre üzerinde herhangi bir etkisinin bulunmadığı da çalışmalar sonucunda ortaya çıkarılmıştır⁶¹. Bu nedenle bu tip maddelerin kullanılması halinde sürücü, alkolmetre ile yapılan ölçümlere itiraz edebilir.

Öğretide solunum testi fazla hassas olmaması, hata payının olması nedeniyle itiraz edilebilir nitelikte olmasına karşın, yasal sınırın oldukça üzerinde tespit edilen miktarda alkol tüketen sürücülere yaptırım uygulanmasında yeterli bir yöntem olarak görülmektedir. Yasal sınıra yakın alkol tüketen sürücülere yaptırım uygulanmasında ise ayrıca kan testinin yapılması yerinde olacaktır⁶². Kaldı ki ceza yaptırımında delil olarak kullanılacak olan test, kan testi olmalı ve iki kere yapıldıktan sonra delil niteliğini kazanmalıdır.

⁵⁷ **Özbek, Veli Özer/Kanbur, Mehmet Nihat/Doğan, Koray/Bacaksız, Pınar/Tepe, İlker**, “Ceza Muhakemesi Hukuku”, (Muhakemesi), Ankara 2017, s.452-453; **Önok**, s.191.

⁵⁸ Danıştay’ın ilgili kararına bkz.: “...saat 02.30’da yapılan trafik kontrolü sırasında alkolmetre cihazı ile yapılan ölçüm sonucunda davacının 2,30 promil alkollü olduğunun tespit edilmesi üzerine dava konusu işlemin tesis edildiği, davacının alkol Ölçümüne itirazı üzerine gönderildiği Adli Tıp Kurumu Ankara Grup Başkanlığı’na saat 04.00 da davacıdan alınan kan örneği üzerinde yapılan tahlil sonucunda kanındaki alkol oranının 0,25 promil olduğunun belirlendiği anlaşılmıştır. İdare Mahkemesi’nce, davacının alkollü olarak tespit edildiği saatle Adli Kurumu’na kanındaki alkol oranının tespit edildiği saat arasındaki zaman i- diliminde davacının kanındaki alkol oranının düşebileceği miktar hesaplanarak, ‘olay saatinde de kanındaki alkol oranının yönetmelik maddesinde belirtilen orandan yüksek olabileceği nedeniyle davanın reddine karar verilmişse de, yukarıda belirtilen mevzuat hükümlerinin birlikte değerlendirilmesinden, alkol düzeyinin belirlenmesinde, kandaki alkol oranının esas alınması gerekir...”, Danıştay 8.D., E.2004/3669, K.2005/96, K.T.12.01.2005, [#fm](http://www.kazanci.com/kho2/ibb/files/dsp.php?fn=8d-2004-3669.htm&kw=2004/3669), E.T.28.03.2018.

⁵⁹ **Hancı/Aşçıoğlu/Arslan/Coşkunol/Şirin/Dener/Ünver/User/Karakülâh/Yaylacı/Alkan/Yüksel/İdiz/Dülger/Aktay/Çolak**, s.8; **Önok**, s.190-191.

⁶⁰ **Kılıçarslan İsfen**, s.242.

⁶¹ **Hancı/Aşçıoğlu/Arslan/Coşkunol/Şirin/Dener/Ünver/User/Karakülâh/Yaylacı/Alkan/Yüksel/İdiz/Dülger/Aktay/Çolak**, s.8.

⁶² **Hancı/Aşçıoğlu/Arslan/Coşkunol/Şirin/Dener/Ünver/User/Karakülâh/Yaylacı/Alkan/Yüksel/İdiz/Dülger/Aktay/Çolak**, s.8.

2. Alkollü Araç Kullanma Nedeniyle Uygulanacak Yaptırım Türleri

Yaptırım, “*Kanun, ahlak gibi kurumların buyruklarının yerine getirilmesini sağlama*”⁶³ anlamına gelmektedir. Bir diğer tanımla yaptırım, topluluk halinde yaşayan insanların toplumsal yaşamın gerektirdiği görevleri yerine getirmelerini sağlayan zorlayıcı kuraldır⁶⁴. Yaptırım, düzenin kurallara uyulmamasına karşı duyduğu tepki olarak da tanımlanmaktadır⁶⁵. Başka bir tanımla yaptırım, toplumun uyması gereken kuralların ihlal edilmesi nedeniyle uygulanan kurallar bütünüdür⁶⁶. Yaptırımın hukuk kurallarına aykırı davranılması sonucu ortaya çıktığı ve amacının kişilerin kurallara uymasını sağlamak olduğu da öğretilerde belirtilmektedir⁶⁷. Öğretilerde yaptırım ile suçun önlenmesinin, ihlalin önüne geçilmesinin, devlet denetiminin hissedilmesinin amaçlandığı da ifade edilmektedir⁶⁸.

Günümüzde yaptırımın, ceza yaptırımı ve idari yaptırım gibi türleri bulunmaktadır. Çalışmamızın bu kısmında Kabahatler Kanunu ve Karayolları Trafik Kanunu doğrultusunda hangi yaptırımın uygulanması gerektiği, her yaptırım türü ayrı ayrı incelenerek açıklanacaktır.

2.1. Kabahatler Kanununa Göre Uygulanacak Yaptırım

Kabahatler Kanunu’nun 15. maddesinin 3. fıkrasında “*Bir fiil hem kabahat hem de suç olarak tanımlanmış ise, sadece suçtan dolayı yaptırım uygulanabilir. Ancak, suçtan dolayı yaptırım uygulanamayan hallerde kabahat dolayısıyla yaptırım uygulanır...*” şeklinde belirtildiği üzere, fiilin hem suç hem de kabahat olarak tanımlanması durumunda öncelik suça ilişkin düzenlenen ceza yaptırımındadır; ancak bir fiil hakkında hem suçtan hem de kabahatten dolayı ceza verileceğine ilişkin özel bir düzenleme olması halinde bu genel kural uygulanmaz, o fiile hem ceza yaptırımı hem de idari yaptırım uygulanır⁶⁹.

Alkollü araç kullanan sürücülere uygulanacak yaptırımlar hem TCK’da hem de KTK’da düzenlenmiştir. TCK’da trafik güvenliğini tehlikeye sokma suçu nedeniyle ceza yaptırımı uygulanması, KTK’da ise idari yaptırım uygulanması öngörülmüştür.

24.05.2013 tarihinde 6487 Sayılı Kanunla Karayolları Trafik Kanunu’nun 48. maddesinin 5., 6. ve 7. fıkralarında değişiklik yapılmıştır. KTK.m.48/5’te, “*...Yapılan tespit sonucunda, 0.50 promilin üzerinde alkollü olarak araç kullandığı tespit edilen sürücüler hakkında, fiili bir suç oluştursa bile, 700 Türk Lirası idari para cezası verilir ve sürücü belgesi altı ay süreyle geri alınır...*”, şeklinde yapılan düzenleme ile ceza yaptırımının yanı

⁶³ Türk Dil Kurumu tanımı, http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_gts&kelime=YAPTIRIM, E.T.17.03.2018.

⁶⁴ **Oğurlu, Yücel**, “*İdari Yaptırımlara Genel Bir Bakış ve İdari Yaptırım-Ceza Yaptırımı Ayrımı*”, Atatürk Üniversitesi Erzincan Hukuk Fakültesi Dergisi, C.III, S.1, Y.1999, ss.143-194, s.143; **Erdoğan, Burcu**, “*İdari Yaptırımların Kavramsal Çerçevesi Ve Cezai Yaptırımlarla Karşılaştırılması*”, Ankara Barosu Dergisi, S.2, C.10, ss.241-276, s.244; **Gedik, Doğan/Yüce, Ersoy**, “*Bir İdari Yaptırım Türü Olarak Kabahatler Hukukunda Mülkiyetin Kamuya Geçirilmesi*”, Legal Kitapevi, İstanbul 2011, s.21.

⁶⁵ **Özay, İl Han**, “*İdari Yaptırımlar*”, İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Yayınları, İstanbul 1985, s.20; **Ulusoy, Ali**, “*İdari Yaptırımlar*”, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul 2013, s.5.

⁶⁶ **Hafizoğulları, Zeki**, “*Ceza Normu, Normatif Bir Yapı Olarak Ceza Hukuku Düzeni*”, US-A Yayıncılık Ltd. Şti., İkinci Baskı, Ankara 1996, s.142; **Aslan, M. Yasin**, “*İdari Yaptırımlar*”, TBB Dergisi, S.85, Y.2009, ss.173-188, s.173.

⁶⁷ **Ayatar Kızılyar, Sema**, “*Ceza Yaptırımı İle İdari Yaptırım Ayrımı*”, Journal of Yasar University, C.8, S.Özel, Y.2013, ss.1637-1667, s. 1640.

⁶⁸ **Tahiroğlu**, s.15.

⁶⁹ **Önok**, s.187; **Demirbaş, Timur**, “*Ceza Hukuku Genel Hükümler*”, Seçkin Yayıncılık, 12. Baskı, Ankara 2017, s.204-205.

sıra idari yaptırımın uygulanması hüküm altına alınmıştır. KTK.m.48/6'da, "...Yapılan tespit sonucunda, 1,00 promilin üzerinde alkollü olduğu tespit edilen sürücüler hakkında ayrıca Türk Ceza Kanununun 179 uncu maddesinin üçüncü fıkrası hükümleri uygulanır..." ve KTK.m.48/7'de, "...Hususi otomobil sürücülerini bakımından 0,50 promilin, diğer araç sürücülerini bakımından 0.20 promilin üzerinde alkollü olan sürücülerin trafik kazasına sebebiyet vermesi hâlinde, ayrıca Türk Ceza Kanununun ilgili hükümleri uygulanır..." ifadeleri ile idari yaptırımın yanı sıra ceza yaptırımının uygulanması düzenlenmiştir. Bu bağlamda KTK'daki özel hüküm uyarınca alkollü araç kullandığı tespit edilen sürücülere koşulların sağlanması halinde hem ceza yaptırımı hem de idari yaptırım uygulanacaktır.

Aynı fiil nedeniyle yani alkollü araç kullanma sonucunda emniyetli bir şekilde araç sevk ve idare edilememesi nedeniyle hem ceza yaptırımının hem de idari yaptırımın uygulanmasının ne bis in idem yani aynı fiilden dolayı iki kere yargılama yapılamaması ve ceza uygulanamaması anlamına gelen ilkenin⁷⁰ ihlaline neden olup olmayacağı konusu üzerinde durmak yerine olacaktır. Öğretide bu konuya ilişkin farklı görüşler bulunmaktadır. İlk görüşe göre ceza yaptırımı ile idari yaptırım, yaptırım türü, hukuki nitelik, sebep, sonuç, amaç, farklı alanları düzenleme, dayanak yönleri ile farklılık arz etmektedir⁷¹. Kaldı ki ceza hukukuna özgü olan bu ilke, idare hukukunda geçerli olmayıp, aynı fiil nedeniyle iki idari yaptırım uygulanabilmektedir⁷². Bu nedenlerle bir idari ihlalin ceza yaptırımını öngörecektir bir suç kapsamında da yer alması halinde, hem idari yaptırım hem de ceza yaptırımı uygulanabilmekte⁷³, bu durum ne bis in idem ilkesine aykırılık teşkil etmemektedir. İkinci görüşe göre ise "ihlalin amaç ve unsurlarında aynılık" olması yeterlidir. Farklı türde yaptırımın uygulanması gerekmektedir⁷⁴. Bu görüşü destekleyen bir diğer görüş, idari yaptırımın ceza yaptırımı içinde olmadığını; ancak idari yaptırımlar ile ceza yaptırımları arasında kesin bir ayrımın da

⁷⁰ **Dönmezer, Sulhi/Erman, Sahir**, "Nazari ve Tatbiki Ceza Hukuku", C.III, Beta Basım Yayın Dağıtım, İstanbul 1994, s.134-135; **Özay**, s.35; **Çağlayan, Ramazan**, "İdari Yaptırımlar Hukuku (Kabahatler Kanunu Yorumu)", Asil Yayın Dağıtım, Ankara 2006, s.42; **Ulusoy**, s.109.

⁷¹ **Gölcüklü, Feyyaz**, "İdari Ceza Müeyyideleri ve Bunlara Karşı Kanun Yolları", (Kanun Yolları), Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi, C.18, S.3, Y.1963, ss.189-215, s.214-215; **Özay**, s.63; **Hızlı, Yılmaz**, "Türk Vergi Hukukunda Kaçakçılık Suçu", Kazancı Hukuk Yayınları, Ankara 1984, s.32; **Oğurlu**, s.160-190; **Oğurlu, Yücel**, "İdari Yaptırımlar Karşısında Yargısal Koruma -İdari Ceza Hukuku Ve İdari Cezalara Karşı Başvuru Yolları", (Yargısal), 2. Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara 2001, s.42-84; **Sancakdar, Oğuz**, "İdari Cezaların Yaptırımlar Teorisindeki Yeri ve Türk Hukuku'ndaki Anayasal Temelleri", (İdari Cezalar), İstanbul Kültür Üniversitesi Hukuk Fakültesi İdari Ceza Hukuku Sempozyumu, Ed. ULUSAN, İlhan/BAŞARAN YAVAŞLAR, Funda, Seçkin Yayıncılık, Ankara 2009, s.68-69; **Güçlü, Yaşar**, "İdari Para Cezaları ve Diğer Yaptırımlar", Seçkin Yayıncılık, 2. Baskı, Ankara 2010, s.21; **Kangal, T. Zeynel**, "Kabahatler Hukuku", On İki Levha Yayıncılık, İstanbul 2011, s.184-185; **Özen, Mustafa**, "İdari Ceza Hukuku", Adalet Yayınevi, Ankara 2013, s.11-12,19-24; **Ulusoy**, s.114; **Günday, Metin**, "İdare Hukuku", 10. Baskı, İmaj Yayınevi, Ankara 2015, s.233.

⁷² **Duran, Lütfi**, "İdare Hukuku Meseleleri", (Mesele), İstanbul 1964, s.610; **Özay**, s.64; **Oğurlu**, s.190; **Aslan**, s.24-25,177,182; **Ulusoy**, s.114.

⁷³ **Gölcüklü**, "Kanun Yolları", s.215; **Duran**, "Mesele", s.610; **Özay**, s.62-64; **Hızlı**, s.32; **Derdiman, R. Cengiz**, "Belediyelerin Kolluk Fonksiyonlarına İlişkin Genel Bir Deneme", Çağdaş Yerel Yönetimler Dergisi, C.6, S.3, Y.1997, ss.103-121, s.118; **Oğurlu**, s.190; **Günday**, s.233.

⁷⁴ **Yarsuvat, Duygun**, "Trafik Suçları, Cezaları ve Yargılamasında Yeni Sorunlar", İÜFM, C.50, S.1-4, Y.1984, ss.153-177, s.171; **Kunter, Nurettin/Yenisey, Feridun/Nuhoğlu, Ayşe**, "Muhakeme Hukuku Dahı Olarak Ceza Muhakemesi Hukuku", Birinci Kitap, 17. Bası, Beta Yayıncılık, İstanbul 2009, s.114-119; **Şen, Ersan**, "Çevre Ceza Hukuku", Kazancı Yayınları, İstanbul 1994, s.204, 239-240, 242, 243, 249, 250.

yapılamayacağını, bu nedenle iki yaptırımın birlikte uygulanmasının ne bis in idem ilkesine aykırı olacağını savunmaktadır⁷⁵. Aynı yönde diğer bir görüş ise idari yaptırımların ceza hukukunun bir alt dalı olduğuna ilişkin görüştür. Bu görüş doğrultusunda yine iki yaptırımın birden uygulanması ne bis in idem ilkesine aykırıdır⁷⁶. İkinci görüşle paralellik gösteren Fransız Anayasa Konseyi de hem idari yaptırım hem de ceza yaptırımı uygulanmasında sakınca olmadığını; ancak her iki cezanın toplamının yaptırımlardan herhangi birinin en yüksek miktarını geçmemesi koşuluyla uygulanabileceğini belirtmiştir. Öğretide de Fransız Anayasa Konseyi'nin görüşünü benimseyenler, bu durumun fiilen iki cezanın birden uygulanmasını önlediği bu nedenle de iki cezanın esasında birlikte uygulanamayacağını, AIHM içtihatlarının da bu görüşü desteklediğini ifade etmektedir⁷⁷. Biz de ilk görüşe katılmakta, iki farklı alana yönelmiş, tamamen birbirinden farklı özellik gösteren yaptırım türünün aynı anda uygulanmasının ne bis in idem ilkesine aykırılık teşkil etmediğini düşünmekteyiz. Bu bağlamda Karayolları Trafik Kanunu ile getirilen yeni düzenleme ile alkollü araç kullanması sonucunda emniyetli araç sevk ve idare edemeyen sürücüyü hem idari hem cezai yaptırımın uygulanmasının ne bis in idem ilkesine aykırılık oluşturmayacağı kanaatindeyiz. Keza Danıştay'ın da mevzuatta hem idari yaptırım hem de ceza yaptırımı uygulanmasının düzenlenmesi halinde, ikisinin de uygulanması gerektiğini ve bu durumun ne bis in idem ilkesine aykırılık teşkil etmediğini belirttiği kararları bulunmaktadır⁷⁸.

2.2. Ceza Yaptırımı

Ceza yaptırımları, yaptırımlar açısından en eski tür olarak bilinmekte ve ceza hukuku kurumları açısından da üzerinde en çok durulan kurum olarak nitelendirilmekte, “ceza” olarak da adlandırılmaktadır⁷⁹. Ceza yaptırımı öğretide, suç işlemiş olan kişiye, yapıcı amaçları gerçekleştirme amacıyla uygulanan ve aslında uygulandığı kişiye bazı yoksunluklara neden olan acı ve zorluk veren yaptırım olarak tanımlanmaktadır⁸⁰. Toplumda korunması uygun bulunan değerlerin ihlal edilmesi halinde devletin tepkisi olarak da tanımlanan yaptırım çeşididir⁸¹. Diğer bir tanımla ceza yaptırımı, ceza kanunları yahut diğer kanunlarla düzenlenen, unsurları belirtilmiş, tipe uygun, hukuka aykırı, kusurlu hareketin yani suçun oluşması halinde, suçu gerçekleştiren kişiye yargı kararı sonucunda uygulanan, kişide birtakım yoksunluklara neden olan yaptırımdır⁸². Öğretide ceza yaptırımını, sosyal düzeni bozan, “vahim” olarak nitelendirilebilen ihlallerin gerçekleştirilmesi sonucunda uygulanan yaptırım şeklinde açıklayanlar da vardır⁸³. Ceza yaptırımı ile kamu düzeninin sağlanması, korunması ve bozulması halinde geri getirilmesi amaçlanmaktadır⁸⁴.

⁷⁵ Sancakdar, “İdari Cezalar”, s.64-65; Özen, s.11.

⁷⁶ Sancakdar, “İdari Cezalar”, s.66; Özen, s.11.

⁷⁷ Kutlu Gürsel, Meltem, “İstanbul Menkul Kıymetler Borsası İdare Hukuku Açısından Bir İnceleme”, Turhan Kitabevi, Ankara 2003, s.245.

⁷⁸ Danıştay İDDK, E.2009/2999, K.T.12.06.2013 (Ulusoy, s.115-116).

⁷⁹ Çağlayan, s.16; Aslan, s.174.

⁸⁰ Hafizoğulları, s.171-179,206-209; Dönmezer, Sulhi/Erman, Sahir, “Nazari ve Tatbiki Ceza Hukuku”, C.I, Beta Basım Yayın Dağıtım, İstanbul 1994, s.5.

⁸¹ Centel, Nur/Zafer, Hamide/Çakmut, Özlem, “Türk Ceza Hukukuna Giriş”, Beta Yayıncılık, İstanbul 2014, s.531; Aslan, s.175; Ayatar Kızılyar, s.1642.

⁸² Öztürk, Bahri/Erdem, Mustafa Ruhan, “Uygulamalı Ceza Hukuku ve Güvenlik Tedbirleri Hukuku”, Seçkin Yayıncılık, Ankara 2012, s.137; Demirbaş, s.563.

⁸³ Oğurlu, s.160-161.

⁸⁴ Duran, s.248.

765 Sayılı Ceza Kanunu'nda farklı maddelerde düzenlenen trafik güvenliğine ilişkin hükümler, 5237 sayılı TCK'da 179. maddede bir hükümde birleştirilmiş olup 765 sayılı Ceza Kanunu'nda TCK.m.179'un tam karşılığı bulunmamaktadır. TCK.m.179'da da esasen tek bir suç tipi değil, üç fıkrada ayrı ayrı suç tiplerinin düzenlendiği öğretilerde belirtilmektedir⁸⁵. Çalışmamızda konu edindiğimiz fıkra ise uygulamada en çok karşılaşılan durumlardan biri olan üçüncü fıkra olup, alkol, uyuşturucu madde etkisiyle yahut başka bir nedenle emniyetli bir şekilde araç sevk ve idare edilememesi halinden biri olan alkolün etkisi ile meydana gelen suç nedeniyle uygulanacak yaptırımdır. Önemle belirtmemiz gerekir ki TCK.m.180'de belirtilen taksir ile bu suçun işlenmesi halinin TCK.m.179'un 1. ve 2. fıkrası için geçerli olduğunu, TCK.m.179/3 kapsamında kara ulaşımında taksir ile trafik güvenliğini tehlikeye sokma suçunun yer almamış olduğunu yalnızca kasten işlenebileceğini, öğretide bu durumun yerinde olduğunu belirten görüşler bulunmaktadır⁸⁶. Taksir halinde ancak 2918 Sayılı KTK uyarınca idari para cezasının uygulanacağı öğretilmiştir⁸⁷.

TCK.m.179/3'e göre trafik güvenliğini tehlikeye atma suçunun işlendiğine ilişkin kanaat getirilmesi halinde hapis cezası uygulanacaktır. Hapis cezasının üst sınırı 2 yıl olması nedeniyle asliye ceza mahkemesi görevli olup, suç re'sen takip edilebilecek bir suçtur⁸⁸.

TCK.m.179/3 kapsamında yürütülen ceza yargılaması sonucunda karar verilecek somut ceza, CMK.m.231 uyarınca hükmün açıklanmasının geri bırakılması ve TCK.m.51 uyarınca cezanın ertelenmesi kapsamında yer almaktadır. Keza TCK.m.49/2'de belirtilen kurallar gereği kısa süreli hapis cezası çerçevesinde yer alması nedeniyle TCK.m.50 uyarınca hapis cezasının adli para cezasına yahut seçenek yaptırımlara da çevrilebilmesi mümkündür. Önemle belirtmemiz gerekir ki seçenek yaptırımların yalnızca birinin uygulanabilmesi nedeniyle hakkındaki hapis cezasının adli para cezasına çevrilmesi halinde ayrıca TCK.m.50/1-d uyarınca alkollü araç kullanan sürücünün belirli bir süre araç kullanmaktan men edilmesi mümkün olmamaktadır. Yargıtay'ın da bu konuda kararları bulunmaktadır⁸⁹.

Alkollü araç kullanan sürücünün TCK.m.179/3'e göre en az alabileceği ceza 30 gün hapidir. 30 Gün hapis cezası alan sürücü, TCK.m.50/3 uyarınca seçenek yaptırımlardan birine çevrilen ceza yaptırımı ile cezalandırılmak zorunda kalacaktır⁹⁰.

2.3. İdari Yaptırım

İdari ihlalin meydana gelmesi nedeniyle bozulan idari düzenin tekrar kurulması için idari ihlale neden olan kişiye idare tarafından uygulanan yaptırım türüne idari yaptırım

⁸⁵ Centel, s.155; Kılıçarslan İşfen, "Suçları", s.68-71; Önok, s.160.

⁸⁶ Arslan, Çetin/Azizoğlu, Bahattin, "Yeni Türk Ceza Kanunu Şerhi", Asil Yayın Dağıtım Ltd. Şti., Ankara 2004, s.750-753; Soyer Güleç, s. 179-181; Malkoç, s.1182; Donay, s.268-269; Meran, s.916; Yenerer Çakmut, s.784-785; Aşçıoğlu, Çetin, "Trafik Kazalarında Doğan Hukuk ve Ceza Sorumlulukları", Sözkese Matbaacılık, 3. Baskı, Ankara 2012, s.708; Önok, s.161.

⁸⁷ Parlar/Hatipoğlu, s.2821.

⁸⁸ Önok, s.188.

⁸⁹ Örneğin Yargıtay'ın bir kararına bkz.: "...5237 sayılı Kanunun "Kısa süreli hapis cezasına seçenek yaptırımlar" başlıklı 50/1-a maddesi uyarınca sanığın eyleminin seçenek yaptırım olan adli para cezasına dönüştürülmüş bulunduğu cihetle, ayrıca aynı Kanun'un 50/1-d fıkrası gereğince cezasının 1 katı süre ile birahane, bar gibi ikili yerlere gitmekten ve araç kullanmaktan yasaklanmasına karar verilmesinde isabet görülmediğinden 5271 Sayılı CMK.nun 309. maddesi uyarınca anılan kararın bozulması lüzumu...", Yargıtay 2.CD, E.2007/566, K.2007/1187, K.T.31.01.2007, <http://www.kazanci.com/kho2/ibb/files/dsp.php?fn=2cd-2007-566.htm&kw=%C3%A7enek+yapt%C4%B1r%C4%B1m+%C3%BC+ara%C3%A7+fm>, E.T.13.03.2018.

⁹⁰ Önok, s.189.

denilmektedir⁹¹. İdari suç olarak da adlandırılan idari ihlal ise toplumun bir üyesi ve idarenin de bir tarafı olması nedeniyle vatandaşın yapması gereken bir yükümlülüğü yerine getirmemesi halidir⁹². Yasalar tarafından açıkça yetki verilen ve yasaklanmayan durumlarda idarenin doğrudan doğruya, yargı kararı gerekmezsin, İdare Hukukuna özgü usul çerçevesinde tek yanlı bir idari işlemi ile uyguladığı ceza şeklinde de öğretide idari yaptırım tanımlanmaktadır⁹³. Bu yaptırım türüne İdare Hukukuna özgü usul ile idare tarafından uygulanması nedeniyle idari yaptırım denilmektedir⁹⁴. Anayasa Mahkemesi⁹⁵'ne göre idari yaptırım, "...araya yargı kararı girmeden idarenin doğrudan özel usulleri ile uyguladığı toplumsal düzene aykırılığa verdiği cezadır..."

İdare, genellikle kolluk yetkisi kapsamında aldığı kararlara uyulmasını sağlamak amacıyla idari yaptırımları uygulamaktadır⁹⁶. Anayasa Mahkemesi⁹⁷'ne göre idari yaptırımlar, "...kişileri idare kapsamındaki borç ve yükümlülüklerini yerine getirmeye zorlayarak, kamu yararına idari düzeni sağlamayı ve korumayı amaçlamaktadırlar..." İdari yaptırımın uygulanmasının temelinde idarenin toplumun ihtiyacı olan kamu sağlığı, güvenliği, düzeni ve ulusal serveti sağlaması ve koruması yer almaktadır⁹⁸.

Kamu sağlığı ve güvenliği için Karayolları Trafik Kanunu'nun 48. maddesi uyarınca alkollü araç tüketip Karayolları Trafik Yönetmeliği'nin 97. maddesindeki promil sınırlarını aşarak güvenli sürme yeteneğini kaybeden sürücülere idari yaptırım olarak her halükarda sürücü belgesinin geçici olarak geri alınması, sürücüye idari para cezası verilmesi ve şartların oluşması halinde sürücünün, sürücü davranışlarını geliştirme eğitimine yahut psikoteknik değerlendirmeye ve psikiyatri uzmanının muayenesine tabi tutulması yaptırımları uygulanır.

Karayolları Trafik Kanunu.m.48 ile Karayolları Trafik Yönetmeliği.m.97'de belirtilen promil miktarının (hususı araç için 0,50 promil, hususi araç dışındakiler 0,21 promil) üzerinde alkol tüketiminin ardından araç kullandığı belirlenen sürücülerin, söz konusu tespit tarihinden itibaren geriye doğru beş yıl içinde ilk defa bu kabahati işlemlerle sürücü belgeleri altı aylığına ellerinden alınır ve sürücülere idari para cezası uygulanır. Son ihlalin gerçekleştiği tarihten itibaren geriye doğru beş yıl içinde alkollü araç kullanma nedeniyle sürücü belgeleri ikinci defa geri alınan sürücüler Sağlık Bakanlığınca, usul ve esasları İçiş-

⁹¹ **Gölcüklü, Feyyaz**, "“İdari Ceza Hukuku” ve Anlamı; İdarenin Cezai Müeyyide Tatbiki”, Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi, C.18, S.2, Y.1963, ss.115-182, s.117; **Nazaroğlu, Yavuz**, "Genel Olarak İdari Para Cezalarının Para Cezaları İçindeki Yeri ve Nitelikleri", Danıştay Dergisi, S.14-15, Ankara, 1974, s.96-109, s.97; **Sorguç, Bahri**, "Disiplin ve İdari Soruşturma", Milli Eğitim Basımevi, Ankara 1986, s.26-27; **Oğurlu**, s.145; **Gedik/Yüce**, s.22; **Günday**, s.233.

⁹² Goldschmidt, James Paul, "Das Verwaltungsstrafrecht, Berlin1902, s.545'ten aktaran Zanobini, Guido, "İdari Ceza Hukukunda Kıstas Mes'elesi", (Çev. GÜNAL, Yılmaz), Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi, S.3, C.18, Y.1963, ss.301-318, s.306.

⁹³ **Onar, Sıddık Sami**, "İdare Hukukunun Umumi Esasları", C.III, Maarif Matbaası, İstanbul 1966, s. 1491; **Özay**, s.35; **Oğurlu**, "Yargısal", s.126; **Çağlayan**, s.24; **Aslan**, s.178; **Kangal**, s.183.

⁹⁴ **Özay**, s.36; **Derdiman**, s.116; **Oğurlu**, s.152.

⁹⁵ AYM, E.2014/124, K.2015/24, K.T.05.03.2015, (<http://kararlaryeni.anayasa.gov.tr/Karar/Content/7d7cf76b-e56f-4c39-a50d-56a1bcd1ec3a?highlightText=idari%20yapt%C4%B1r%C4%B1m&excludeGereke=False&wordsOnly=False>, E.T.24.01.2019).

⁹⁶ **Gölcüklü**, s.116-117; **Duran**, s.248; **Özay**, s.122-124; **Oğurlu**, s.149-150; **Oğurlu**, "Yargısal", s.32; **Aslan**, s.185.

⁹⁷ AYM, E.2015/35, K.2015/40, K.T.22.04.2015, (<http://kararlaryeni.anayasa.gov.tr/Karar/Content/bf31cc44-8f9a-4440-b441-14e9b5cdbc76?highlightText=idari%20yapt%C4%B1r%C4%B1m&excludeGereke=False&wordsOnly=False>, E.T.24.01.2019).

⁹⁸ **Nazaroğlu**, s.102; **Oğurlu**, s.151; **Oğurlu**, "Yargısal", s.33-34; **Çağlayan**, s.22; **Aslan**, s.181.

leri, Millî Eğitim ve Sağlık bakanlıklarınca çıkarılacak yönetmelikte gösterilen sürücü davranışlarını geliştirme eğitimine tabi tutulur. Üç veya üçten fazla defa bu kabahati işleyen sürücülere, psiko-teknik değerlendirmeye ve psikiyatri uzmanının muayenesine tabi tutulur. Muayene ve idari yaptırım süresinin sonunda sürücü belgeleri sürücülere geri verilir⁹⁹. Bu nedenle Trafik Kanunu.m.48/5'te sürücü belgelerinin geri alınma süreleri açıklanmasının ardından son cümlede, "...Sürücü belgelerinin herhangi bir nedenle geçici olarak geri alınmış olması hâlinde belirtilen süreler, geçici alma süresinin bitiminde başlar..." şeklinde sürücü belgelerinin alkollü araç kullanımı nedeniyle geçici süreliğine geri alındığı açıkça belirtmiştir.

Hukuki niteliği idari işlem olan idari para cezalarının¹⁰⁰ yanı sıra, sürücü belgelerinin geri alınmasının hukuki niteliği sürücü belgesinin geri alınması tutanağı idari işlemi temelinde meydana gelen idari eylemdir. Zira sürücü belgesinin geri alınması tutanağı idari işlemi ile davalar açıldığı Danıştay ve Uyuşmazlık Mahkemesi kararlarında¹⁰¹ görülmektedir.

Sürücü belgesinin geçici olarak geri alınması idari yaptırımının yetkilisi, Karayolları Trafik Kanunu.m.48/12 uyarınca, Karayolları Trafik Kanunu.m.6'da belirtilen görevlilerdir. Karayolları Trafik Kanunu.m.6'da bu yaptırımı uygulamaya yetkili görevlileri, trafik zabıtası ve genel zabıta olarak düzenlemiştir.

6495 Sayılı Kanun'un 20. maddesi ile Karayolları Trafik Kanunu'nun 112. maddesinin 1. fıkrasında 2013 yılındaki yapılan değişiklik ile "...Bu Kanunun 6 ncı maddesinde sayılan görevlilerin ve trafik tescil kuruluşlarının yetkilendirildiği hâller hariç olmak üzere, sürücü belgelerinin geri alınmasına ve iptaline sulh ceza mahkemeleri karar verir..." şeklinde bir düzenleme yapılmıştır. Maddede geçen sulh ceza mahkemesini, sulh ceza mahkemelerinin 2014 yılında 6545 Sayılı Kanun'un 48. maddesi ile 5235 Sayılı Kanun'un 10. maddesinde yapılan değişiklik ile sulh ceza hakimliği olarak değiştirilmesi nedeniyle sulh ceza hakimliği olarak algılanmak gerekmektedir. Kanaatimizce bu değişikliğin alkollü araç kullanma nedeniyle sürücülere uygulanacak sürücü belgelerinin geçici olarak geri alınması yaptırımına herhangi bir etkisi bulunmamaktadır. Zira KTK.m.48/5 sürücü belgelerinin geçici olarak geri alındığını ve KTK.m.48/12 sürücü belgelerinin geçici olarak geri alma yaptırımının yetkilisinin KTK.m.6'da belirtilen trafik zabıtası ile genel zabıta olduğunu belirtmiştir. KTK.m.112/1'de de açıkça KTK.m.6'da sayılan trafik zabıtası ile genel zabıtanın yetkilendirildiği durumları sulh ceza hakimliğinin yetkili olduğu alanın istisnası olduğu düzenlemiştir. Bu nedenle alkollü araç kullanan sürücülerin sürücü belgelerinin geri alınması yetkisi halen KTK.m.6'daki trafik zabıtası ile genel zabıtaya aittir.

⁹⁹ Baduroğlu/Durak, s.70; Önok, s.189.

¹⁰⁰ Gözübüyük, A. Şeref/Tan, Turgut, "İdare Hukuku", C.I, 9. Bası, Turhan Kitabevi, Ankara 2013, s.709; Günday, s.304; Sancakdar, Oğuz/Us, Eser/Kasapoğlu Turhan, Mine/Önüt, Lale Burcu/Seyhan, Serkan, "İdare Hukuku Teorik Çalışma Kitabı", 7. Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara 2018, s.306.

¹⁰¹ Örneğin Dan. 15.D., E. 2014/10116 K. 2017/5392 T. 10.10.2017, (<http://www.kazanci.com/kho2/ibb/files/dsp.php?fn=15d-2014-10116.htm&kw=s%C3%BCr%C3%BCc%C3%BC+belgesi+%27tutana%C4%9F%C4%B1%27fm>, E.T.30.01.2019); UM Hukuk Bölümü, E.2006/7, K.2006/27, K.T.06.03.2006, (<http://kararlar.uyusmazlik.gov.tr/Karar/Content/82f460de-1c5d-428d-ab6c-b2c7315c6389?highlightText=s%C3%BCr%C3%BCc%C3%BC%20bel%20gesi%20geri%20al%C4%B1nmas%C4%B1&excludeGerekce=False&wordsOnly=False>, E.T.30.01.2019).

3. Alkollü Araç Kullanma Nedeniyle Uygulanacak Yaptırıma Karşı Başvuru Yolları

3.1. Ceza Yaptırımına Karşı Başvuru Yolu

TCK.m.179/3'e göre trafik güvenliğini tehlikeye atma suçunun işlendiğine ilişkin kanaat getirilmesi halinde uygulanacak hapis cezasının üst sınırı 2 yıl olması nedeniyle asliye ceza mahkemesi görevlidir¹⁰². Asliye ceza mahkemesinde verilen karara itiraz edilmek istenirse, CMK.m.273 uyarınca hükmün açıklanmasından itibaren yedi gün içinde hükmü veren asliye ceza mahkemesine bir dilekçe verilmesi yahut zabıt katibine bir beyanda bulunma yolu ile CMK.m.272 vd. hükümlerine göre istinaf kanun yoluna başvurulabilmektedir. Kaldı ki Ağır ceza mahkemesi Cumhuriyet savcısı da bulunduğu yargı çevresi içerisindeki asliye ceza mahkemesinin trafik güvenliği suçu ile ilgili vermiş olduğu hükme karşı, kararın Cumhuriyet başsavcılığına geldiği andan itibaren yedi gün içinde istinaf yoluna başvurulabilir.

Önemle belirtmemiz gerekir ki alkollü araç kullanan sürücü hakkında trafik güvenliğini tehlikeye atma suçu ile ilgili verilen hüküm için istinaf kanun yoluna başvurulup başvurulamayacağı CMK.m.272'deki hallere göre belirlenir. Bu haller, hapis cezasından çevrilen para cezaları hariç, üç bin Türk lirasından az adli para cezaları, üst sınırı beş yüz günü geçmeyen adli para cezasını gerektiren suçlardan beraat hükümleri, kanunlarda kesin olduğu belirtilen hükümlerdir. Bu bağlamda asliye ceza mahkemesi alkollü araç kullanan sürücüyü yargılama sonucunda bu tip bir hüküm verirse, istinaf kanun yoluna başvurulamayacaktır.

3.2. İdari Yaptırıma Karşı Başvuru Yolu

İdari yaptırımlar, çalışmamızın "İdari Yaptırım" başlığında açıkladığımız üzere idarenin bir işlemidir¹⁰³ ve AY.m.125 gereğince "İdarenin her türlü eylem ve işlemine yargı yolu açıktır." Bu bağlamda idari yaptırımlar da hukuki denetime tabidir. Hukuki niteliğinin idari işlem olması sebebiyle idari yaptırımların kural olarak yargısal denetimleri idari yargıda yapılmakta, idari yaptırım uygulanan idari ihlali gerçekleştiren kişiler de idari yaptırıma karşı idari yargı yoluna gidebilmektedir. İstisnasını ise kanun ile açık bir görevlendirme halinde adli yargının görevli olması oluşturmaktadır¹⁰⁴. Bu konuya ilişkin Anayasa Mahkemesi kararları¹⁰⁵ bulunmaktadır.

¹⁰² Önok, s.188.

¹⁰³ Onar, s. 1491; Özyay, s.37,40,41; Çağlayan, s.22-23; Aslan, s.178.

¹⁰⁴ Özyay, s.139-140; Nazaroğlu, s.106; Gölcüklü, "Kanun Yolları", s.214; Derdiman, s.118; Oğurlu, "Yargısal", s.145; Aslan, s.187; Güçlü, s.209,213.

¹⁰⁵ Nitekim AYM'nin ilgili bir kararına bkz.: "...kural olarak idare hukuku alanına giren konularda idari yargı, özel hukuk alanına giren konularda adli yargı görevli olacaktır. Bu durumda idari yargının görev alanına giren bir uyuşmazlığın çözümünde adli yargının görevlendirilmesi konusunda yasakoyucunun mutlak bir takdir hakkının bulunduğunu söylemek olanaklı değildir. İdari yargının denetimine bağlı olması gereken idari bir uyuşmazlığın çözümü, haklı neden ve kamu yararının bulunması halinde yasakoyucu tarafından adli yargıya bırakılabilir...", AYM, E.2017/178, K.2018/82, K.T.11.07.2018, (<http://kararlaryeni.anayasa.gov.tr/Karar/Content/950d34fa-da91-4135-aab7-7a0e3b6dfa5d?highlightText=idari%20yapt%C4%B1r%C4%B1m&excludeGereke=False&wordsOnly=False, E.T.24.01.2019>); AYM, E.2001/226, K.2006/119, K.T.22.12.2006, (<http://www.kararlaryeni.anayasa.gov.tr/Karar/Content/a305cdc8-5e91-4f29-898d-324494365740?excludeGereke=False&wordsOnly=False, E.T.24.01.2019>); AYM, E.2007/115, K.2009/80, K.T.11.06.2009, (<http://www.kararlaryeni.anayasa.gov.tr/Karar/Content/ecc456f6-eb78-410f-a1e4-d94933cad731?excludeGereke=False&wordsOnly=False, E.T.24.01.2019>); UM, E.2015/793, K.2015/808, K.T.30.11.2015, (<http://kararlar.uysmazlik.gov.tr/Karar/Content/5d49a9b9-42a2->

İdarenin idari ihlal sonucu uygulayacağı yaptırım olan idari para cezasına karşı itirazın adli yargıda yapılmasına yönelik kanun maddeleri bulunmaktadır. Bu durumun gerekçesinin “yerindelik” düşüncesi olduğu genel kabul görmüştür¹⁰⁶.

Alkollü araç kullanma nedeniyle emniyetli araç sevk ve idare edilememesi sonucunda KTK.m.48 uyarınca uygulanacak olan idari yaptırımlar çalışmamızın “İdari Yaptırımlar” başlığında açıkladığımız üzere dört tür olup, biri sürücü belgesinin geçici olarak geri alınması, ikincisi sürücüye idari para cezası verilmesi, üçüncüsü sürücüye sürücü davranışlarını geliştirme eğitimi verilmesi, dördüncüsü sürücünün psiko-teknik değerlendirmeye ve psikiyatri uzmanının muayenesine tabi tutulmasıdır. KK.m.16/1’de belirtilen “idari tedbirler”den ve KK.m.16/2 uyarınca “ilgili kanunlarda yer alan diğer idari tedbirler”den olan sürücü belgesinin geçici olarak geri alınması, alkollü araç kullanan sürücüye eğitim verilmesi ve sürücünün psiko-teknik değerlendirme ile psikiyatri uzmanının muayenesine tabi tutulması yaptırımlarına itiraz edilmesi, genel kurallara tabidir ve söz konusu itiraz, idari yargı yoluna başvurularak gerçekleştirilebilmektedir.

Alkollü araç kullanma halinde uygulanacak idari para cezası yaptırımını da kapsayacak şekilde idari para cezaları KKm.m.16/1’de düzenlenmiştir. KK.m.27/1 ve KK.m.27/3¹⁰⁷ uyarınca idari para cezalarına itiraz için adli yargıda sulh ceza mahkemesine, idari yaptırım kararının tebliği yahut tefhiminden itibaren 15 gün içinde başvurulması gerektiği özel hüküm ile belirtilmiştir. Madde hükmündeki “sulh ceza mahkemesi” ifadesini, sulh ceza mahkemelerinin 2014 yılında 6545 Sayılı Kanun’un 48. maddesi ile 5235 Sayılı Kanun’un 10. maddesinde yapılan değişiklik ile sulh ceza hakimliği olarak değiştirilmesi nedeniyle sulh ceza hakimliği olarak algılamak gerekmektedir. Bu nedenle alkollü araç kullanan sürücüye uygulanan idari para cezasına itiraz için KK.m.27/1 uyarınca sulh ceza hakimliğine başvurulması gerekmektedir. Yargıtay’ın da alkollü araç kullanan sürücüye verilen idari para cezasına sulh ceza hakimliğinde yapılan itirazla ilgili kararları bulunmaktadır¹⁰⁸. Uyuşmazlık Mahkemesi’nin de idari para cezasına karşı yargı yolunun adli yargı olduğuna dair kararları bulunmaktadır¹⁰⁹.

4226-b6bf-0f5e2512c46d?highlightText=alkollü% C3%BC%20ara% C3%A7&exclude Gerekce=False&wordsOnly=False, E.T.24.01.2019).

¹⁰⁶ Özay, s.140; Oğurlu, “Yargısal”, s.148; Çağlayan, s.72-74; Aslan, s.187.

¹⁰⁷ **Kabahatler Kanunu Madde 27 Fıkra 1:** “İdari para cezası ve mülkiyetin kamuya geçirilmesine ilişkin idari yaptırım kararına karşı, kararın tebliği veya tefhimi tarihinden itibaren en geç on beş gün içinde, sulh ceza mahkemesine başvurulabilir. Bu süre içinde başvurunun yapılmaması halinde idari yaptırım kararı kesinleşir.”

Kabahatler Kanunu Madde 27 Fıkra 3: “Başvuru, bizzat kanunî temsilci veya avukat tarafından sulh ceza mahkemesine verilecek bir dilekçe ile yapılır. Başvuru dilekçesi, iki nüsha olarak verilir.”

¹⁰⁸ Örneğin alkollü araç kullanma sonucu verilen idari para cezasının iptali için Sulh Ceza Mahkemesi’ne başvurulmasına ilişkin bir Danıştay kararına bkz.: “...Dosyanın incelenmesinden; 18/06/2012 tarihinde yapılan kontrolde davacının alkollü araç kullandığının tespit edildiğinden bahisle sürücü belgesine el konulduğu ve trafik para cezası verildiği, davacının trafik para cezasına karşı 19/06/2012 tarihinde Sandıklı Sulh Ceza Mahkemesinde dava açtığı ve 05/11/2012 günlü, 2012/219 D. İş sayılı kararlar, aracı kullanan kişinin davacı olduğuna dair somut tespit olmadığı gerekçesiyle trafik para cezasının iptal edildiği, ...”, Danıştay İDDGK, E.2015/2469, K.2017/7, K.T.16.01.2017, <http://www.kazanci.com/kho2/ibb/files/dsp.php?fn=iddgk-2015-2469.htm&kw=2015/2469#fm>, E.T.28.03.2018.

¹⁰⁹ Örneğin Uyuşmazlık Mahkemesi’nin bu konuya ilişkin bir kararına bkz.: “...davanın idari para cezasına karşı açılan kısmının görüm ve çözümünde, anılan Kanununun 27. maddesinin (1) numaralı bendi uyarınca adli yargı yerinin görevli olduğu açık olup...”, UM., E.2015/626, K.2015/754, K.T.30.11.2015, (<http://kararlar.uysuzmazlik.gov.tr/Karar/Content/1dc4e9e6-d764-4e7c-840d>

Özellikle belirtmemiz gerekir ki adli yargının görev alanına giren bir idari yaptırım ile birlikte normalde idari yargının görevi kapsamında yer alan bir idari yaptırıma karşı yargı yoluna başvurulacaksa, KK.m.27/8¹¹⁰ uyarınca idari yargıya başvurulmalıdır. Bu bağlamda çalışmamız açısından alkollü araç kullanan sürücüye idari para cezası, sürücü belgesinin geçici olarak geri alınması, eğitim verilmesi yahut psikolojik değerlendirme veya muayeneye tabi tutulması gibi idari yaptırımlar birlikte uygulanırsa ve bu yaptırımlara itiraz edilmek istenirse, itiraz için idari yargı merciine başvurulması gerekmektedir. Keza Danıştay'ın da idari para cezası ile birlikte diğer idari tedbirler olarak nitelendirilen idari yaptırımların uygulanması halinde, idari yargı yerine yapılan itirazlarla ilgili kararları bulunmaktadır¹¹¹. Uyuşmazlık Mahkemesinin de idari para cezası ile birlikte diğer idari tedbirler

72f592012079?highlightText=alkollü% C3% BC% 20ara% C3% A7&excludeGerekce=False&wordsOnly=False, E.T.24.01.2019).

¹¹⁰ **Kabahatler Kanunu Madde 27 Fıkra 8:** “İdari yaptırım kararının verildiği işlem kapsamında aynı kişi ile ilgili olarak idari yargının görev alanına giren kararların da verilmiş olması halinde; idari yaptırım kararına ilişkin hukuka aykırılık iddiaları bu işlemin iptali talebiyle birlikte idari yargı merciinde görülür.”

¹¹¹ Nitekim hem sürücü belgesinin geri alınması hem de idari para cezasının iptali için idare mahkemesinin vermiş olduğu kararın temyizi ile ilgili bir Danıştay kararına bkz.: “...görevli polis memurlarınca 26.03.2015 tarihinde yapılan trafik denetiminde, kamyonet-panelvan cinsi araç kullanan davacıya yapılan alkol kontrolünde, davacının saat 00:06'da alkolmetre ile yapılan ölçümde 0,29 promil alkollü olduğunun tespit edildiği, bu tespit üzerine hususi otomobil dışındaki araçlar bakımından yasal sınır olan 0,21 promilin üzerinde alkollü olarak araç kullandığından bahisle 2918 sayılı Karayolları Trafik Kanunu'nun 48/5. maddesi uyarınca sürücü belgesinin altı ay süreyle geri alınmasına ve 800,00 TL idari para cezası verilmesine ilişkin işlemlerin tesis edildiği, bakılmakta olan davanın...reddine karar verilmesi gerekirken, dava konusu işlemleri iptal eden İdare Mahkemesi kararında hukuki isabet bulunmamaktadır...”, Danıştay 15. D., E.2016/3092, K.2017/181, K.T.12.01.2017, [İdari yaptırım ile idari para cezasına birlikte kanun yoluna başvurulacağı zaman adli yargının görevli olduğunu belirten hakimlerin varlığına rağmen oyçokluğu ile idari yargının görevli olduğuna kanaat getirip, temyiz incelemesine geçilen Danıştay kararlarına bkz.: “...Karar veren Danıştay Onbeşinci Dairesi'nce Üye Süleyman Hilmi Aydın'ın "dava konusu uyuşmazlığın görüm ve çözümünde adli yargının görevli olduğu" görüşüne karşılık, uyuşmazlığın görüm ve çözüm yerinin idari yargı olduğuna oyçokluğu ile karar verilerek, dosyadaki belgeler incelenerek gereği görüldü...”, Danıştay 15. D., E.2016/460, K.2017/179, K.T.12.01.2017, \[YÜHFD C. XVIII S.2 \\(2021\\)\]\(http://www.kazanci.com/kho2/ibb/files/dsp.php?fn=15d-2014-8948.htm&kw=`2014/8948`#fm, E.T.28.03.2018.</p>
</div>
<div data-bbox=\)](http://www.kazanci.com/kho2/ibb/files/dsp.php?fn=15d-2016-3092.htm&kw=`2016/3092`#fm, E.T.28.03.2018;</p>
</div>
<div data-bbox=)

olarak nitelendirilen idari yaptırımlara karşı itiraz için başvurulacak yargı yolunu belirlediği kararları bulunmaktadır¹¹².

Karayolları Trafik Kanunu.m.112'de 2013 yılında yapılan değişiklik ile alkollü araç kullanan sürücülere uygulanacak sürücü belgesinin geçici olarak geri alınmasına karşı itiraz için başvurulacak yargı yolu tartışmalara neden olmuştur. İlgili hükümde KTK.m.6'daki trafik zabıtalari ve genel zabitanın yetkili olduğu alanlardan olan alkollü araç kullanan sürücülerin sürücü belgelerinin geçici olarak geri alınmasına karşı hangi yargı yoluna başvurulabileceği konusuna açıklık getirilmemiştir. Bu konuda uygulamada da sorunlar çıkmış, Danıştay kararları ile sürücü belgesinin geçici olarak geri alınmasına karşı başvurulacak yargı yoluna ilişkin KTK.m.112/1'de açıklık getirilmediği, bu nedenle bu idari yaptırıma itiraz etmek için genel kural kapsamında idari yargı yoluna başvurulması gerektiği, idari para cezası ile birlikte sürücü belgesinin geçici olarak geri alınması idari yaptırımlarının iptali için de başvurulacak yargı yolunun KK.m.27/8 uyarınca adli yargı değil, idari yargı olması gerektiği sonucuna varılmıştır¹¹³. Yargıtay ve Uyuşmazlık Mahkemesi ise aksi yönde

¹¹² Örneğin Uyuşmazlık Mahkemesi'nin bu konudaki bir kararına bkz.: "...Uyuşmazlık Mahkemesi Hukuk Bölümü'nce, idari para cezası yönünden oluşan olumsuz görev uyuşmazlıklarının çözümünde, idari para cezasına konu işlem kapsamında aynı kişi ile ilgili olarak idari yargının görev alanına giren kararın da verilmiş olması ve dosya içeriğinden bu kararın idari yargı yerinde dava konusu edildiğinin anlaşılması halinde; idari para cezasına ilişkin kararın hukuka aykırılığı iddiasının da, idari yargı yerinde görüleceği sonucuna varılarak, idari yargı yerince verilen görevsizlik kararlarının kaldırılmasına karar verilmiştir..." UM Hukuk Bölümü, E.2014/960, K.2014/1004, K.T.17.11.2014, (<http://kararlar.uysuzmazlik.gov.tr/Karar/Content/3c843685-108f-47d0-9b06-f1d1495ac418?highlightText=idari%20para%20ceza&excludeGerekce=False&wordsOnly=False>, E.T.24.01.2019); UM Hukuk Bölümü, e.2015/626, K.2015/754, K.T.30.11.2015, (<http://kararlar.uysuzmazlik.gov.tr/Karar/Content/1dc4e9e6-d764-4e7c-840d-72f592012079?highlightText=alkoll%C3%BC%20ara%C3%A7&excludeGerekce=False&wordsOnly=False>, E.T.24.01.2019).

¹¹³ Örneğin Danıştay'ın bu konuyla ilgili bir kararına bkz.: "...2918 sayılı Kanunun 112. maddesinin değiştirilen halinde de, Kanunun 6. maddesinde sayılan görevliler ile trafik tescil kuruluşlarının yetkilendirildiği haller hariç tutularak, diğer hallerde sürücü belgelerinin geri alınmasına ve iptaline sulh ceza mahkemelerinin karar vereceği vurgulanmıştır. Bu durumda; 2918 sayılı Kanunun 112. maddesinde 6495 sayılı Kanun ile yapılan değişiklik, 5326 sayılı Kanunun yukarıda bahsi geçen 19. maddesinde yer alan "diğer kanunlarda kabahat karşılığında öngörülen belirli bir süre için bir meslek ve sanatın yerine getirilmemesi, işyerinin kapatılması, ruhsat veya ehliyetin geri alınması, kara, deniz veya hava nakil aracının trafikten veya seyrüseferden alıkonulması gibi yaptırımlara ilişkin hükümlerin, bu Kanun hükümlerine uygun değişiklik yapılmıyca kadar saklı olduğu" hükmü uyarınca bu kapsamda yapılan değişiklik olmayıp, sürücü belgelerinin geçici olarak geri alınmasına ilişkin kollukça tesis edilen işlemler halen idari yargının denetimi altındadır. 2918 sayılı Kanunun bahsi geçen 6. maddesinde sayılan görevliler nitelikleri itibarıyla idarenin ajanı olup, yürürlükteki mevzuat kapsamında idarenin kendilerine verdiği yetki çerçevesinde icra ettikleri işlemlerin de idari işlem niteliğinde olduğundan kuşku bulunmamaktadır... Trafik idari para cezalarından doğan uyuşmazlıklarda görevli mahkemeler 5326 sayılı Kanunun 27/1 maddesi hükmü uyarınca sulh ceza mahkemeleri olmakla birlikte, gerek 2918, gerekse 5326 sayılı Kanun hükümleri gözönetine alındığında; bir idari işlem olan sürücü belgesinin geri alınmasına ilişkin işlemlerden doğan uyuşmazlıklarda görevli mahkemelerin idari yargı mercii olduğu tartışmasız olup, 5326 sayılı Kanunun 27/8 maddesinde yer alan "idari yaptırım kararının verildiği işlem kapsamında aynı kişi ile ilgili olarak idari yargının görev alanına giren kararların da verilmiş olması halinde, idari yaptırım kararına ilişkin hukuka aykırılık iddialarının bu işlemin iptal talebiyle birlikte idari yargı mercisinde görüleceği" düzenlemesi uyarınca da dava konusu işlemlerden doğan uyuşmazlıkta İdare Mahkemesince işin esası incelenerek bir karar verilmesi gerekirken, uyuşmazlığın görüş ve çözümünde sulh ceza mahkemesinin görevli olduğu gerekçesiyle davanın görev yönünden reddine karar verilmesinde hukuka aykırılık görülmemiştir..." Danıştay E.2015/7832, K.2016/217, K.T.25.01.2016, (<https://www.kararara.com/forum/viewtopic.php?f=77&t=58108>, E.T.25.01.2019); Danıştay

kararlar vermiş, KTK.m.112'deki değişikliğin alkollü araç kullanma halinde uygulanacak sürücü belgesinin geçici olarak geri alınmasına karşı başvurulacak yargı yoluna açıklık getirilmediği ve Kabahatler Kanunu.m.27/1'deki düzenleme uyarınca, idari para cezaları ve mülkiyetin kamuya geçirilmesi idari yaptırımına karşı sulh ceza hakimliğine başvurulabileceği hükmünün burada da uygulanması gerektiği fikrini benimsemiş, bu nedenle hem yalnızca sürücü belgesinin geçici olarak geri alınması hem de idari para cezası ile birlikte sürücü belgesinin geçici olarak geri alınmasına karşı başvurulacak yargı yolunun adli yargı olması gerektiğine kanaat getirmiştir¹¹⁴. Hem yalnızca sürücü belgesinin geçici olarak geri

2015/2061, K.2015/4886, K.T.09.09.2015, (<http://www.kazanci.com/kho2/ibb/files/dsp.php?fn=15d-2015-2061.htm&kw=`2918+say%C4%B1%C4%B1+kanunun+112`#fm>, E.T.25.01.2019);

Diğer bir Danıştay kararına bkz.: "...Trafik idari para cezalarından doğan uyuşmazlıklarda görevli mahkemeler 5326 Sayılı Kanunun 27/1 maddesi hükmü uyarınca sulh ceza mahkemeleri olmakla birlikte, bir idari işlem olan sürücü belgesinin geri alınmasına dair işlemlerden doğan uyuşmazlıklarda görevli mahkemelerin belirlenmesi hususunda gerek 5326, gerekse 2918 Sayılı Kanunda herhangi bir hükme yer verilmediği, bu sebeple sürücü belgesinin geri alınmasına dair işlemlerden doğan uyuşmazlıkların idari yargının görev alanına girdiği açık olup, 5326 Sayılı Kanunun 27/8 maddesinde yer alan "... idari yaptırım kararının verildiği işlem kapsamında aynı kişi ile ilgili olarak idari yargının görev alanına giren kararların da verilmiş olması halinde, idari yaptırım kararına dair hukuka aykırılık iddialarının bu işlemin iptal talebiyle birlikte idari yargı merciinde görüleceği..." düzenlemesi uyarınca da davaya konu işlemlerden doğan uyuşmazlıkta İdare Mahkemesince işin esası incelenerek bir karar verilmesi gerekirken, uyuşmazlığın görüm ve çözümünde sulh ceza mahkemesinin görevli olduğu gerekçesiyle davanın görev yönünden reddine karar verilmesinde hukuka uyarlık görülmemiştir...." Danıştay 15.D., E.2015/1707, K.2015/1891, K.T.03.04.2015, (<http://www.kazanci.com/kho2/ibb/files/dsp.php?fn=15d-2015-1707.htm&kw=`s%C3%BCr%C3%BCc%C3%BC+belgesi+geri+al%C4%B1nmas%C4%B1`#fm>, E.T.25.01.2019);

Sürücü belgesinin geri alınmasına karşı idari yargıda ilk derece mahkemesinde açılan bir davanın görevden reddedilmeyip, esasın incelenmesine ve hatta idari yargıda kanun yoluna başvurulmasına ilişkin Danıştay kararlarına bkz.: Danıştay İDDGK, E.2015/3633, K.2017/14, K.T.16.01.2017, (<http://www.kazanci.com/kho2/ibb/files/dsp.php?fn=iddgk-2015-3633.htm&kw=`alkoll%C3%BC+ara%C3%A7`#fm>, E.T.25.01.2019); Danıştay 15.D., E.2014/10116, K.2017/5392, K.T.10.10.2017, (<http://www.kazanci.com/kho2/ibb/files/dsp.php?fn=15d-2014-10116.htm&kw=`s%C3%BCr%C3%BCc%C3%BC+belgesinin+geri+al%C4%B1nmas%C4%B1`#fm>, E.T.25.01.2019).

¹¹⁴ Nitekim Yargıtay'ın bu yöndeki bir kararına bkz.: "...2918 Sayılı Kanun'un "Adli Kovuşturma ve Cezaların Uygulanması" başlıklı Dokuzuncu Kısım'ı dahil "Bu Kanundaki suçlarla ilgili davalara bakacak mahkemeler ve yetkileri" başlığı altında düzenlenen 112. maddesinin ilk paragrafında; sürücü belgelerinin geçici olarak geri alınması hariç olmak üzere bu Kanundaki hafif para cezasını veya bu kanundaki hafif hapis cezasını, belgelerin geri alınması ve iptali veya işyerlerinin kapatılması cezasını gerektiren suçlarla ilgili davalara trafik mahkemelerinde, bunların bulunmadığı yerlerde yetki verilen sulh ceza mahkemelerinde bakılacağı ifade edilmiş; böylelikle sürücü belgelerinin geçici olarak geri alınmasına dair uygulamalar, trafik ve sulh ceza mahkemelerinin görevi dışında tutulmuş iken; 12/07/2013 tarih ve 6495 Sayılı Kanun'un 20. Maddesiyle, 2918 Sayılı Karayolları Trafik Kanunu'nun 112. maddesinde yapılan değişiklik ile maddenin başlığı, "Sürücü belgelerinin geri alınmasında ve iptalinde yetki"; şeklinde, madde ise, "Bu Kanunun 6. maddesinde sayılan görevlilerin ve trafik tescil kuruluşlarının yetkilendirildiği haller hariç olmak üzere, sürücü belgelerinin geri alınmasına ve iptaline sulh ceza mahkemeleri karar verir", şeklindeki düzenleme ile yeniden düzenlendiği ve bu karara karşı kanun yoluna dair bir düzenlemeye yer verilmediği gözetildiğinde, sürücü belgesi geri alma tutanağının iptali istemiyle açılan davanın da adli yargı yerinde görülmesi ve keza Uyuşmazlık Mahkemesi'nin sürücü belgesinin geçici olarak geri alınmasına dair davaya bakma görevinin adli yargıya ait olduğuna dair 13/10/2014 tarihli ve 2014/875 esas, 2014/926 Sayılı kararı nazara alındığında, 2918 Sayılı Karayolları Trafik Kanunu'nun 48/9. madde-

alınması hem de idari para cezası ile birlikte sürücü belgesinin geçici olarak geri alınmasına karşı başvurulacak yargı yoluna ilişkin Yargıtay ve Uyuşmazlık Mahkemesi kararlarına katılmamaktayız. Uyuşmazlık Mahkemesi'nin 2014 yılındaki kararlarında¹¹⁵ davanın konu-

si uyarınca verilen idari para cezasına karşı yapılan itirazın, sürücü belgesi geri alma tutanağı hakkında ayrıca dava açılmış olsa dahi, aynı Kanun'un 112. maddesinde yapılan değişiklik sebebiyle adli yargıda çözümlenmesinin gerektiği cihetle,... Yargıtay 19.CD, E.2015/17829, K.2016/342, K.T.14.01.2016, (<http://www.kazanci.com/kho2/ibb/files/dsp.php?fn=19cd-2015-17829.htm&kw=> karayollar %C4%B1+trafik+kanunu+112`#fm, E.T.25.01.2019); Yargıtay 19.CD., E.2015/16526, K.2016/341, K.T.14.01.2016, (<http://www.kazanci.com/kho2/ibb/files/dsp.php?fn=19cd-2015-16526.htm&kw=> karayollar%C4%B1+trafik+kanunu+112`#fm, E.T.25.01.2019); Yargıtay 19.CD, E.2017/2955, K.2018/9273, K.T.24.09.2018, (<http://www.kazanci.com/kho2/ibb/files/dsp.php?fn=19cd-2017-2955.htm&kw=> karayollar%C4%B1+trafik+kanunu+112`#fm, E.T.25.01.2019);;

Uyuşmazlık Mahkemesi'nin bu konuya ilişkin kararlarına bkz.: *"...İncelenen uyuşmazlıkta, öngörülen sürücü belgesi geri alma tutanağının 5326 sayılı Kanun'un 16. maddesinde belirtilen idari yaptırım türlerinden biri olduğu, 12.7.2013 tarih ve 6495 sayılı Kanun'un 20.maddesiyle 2918 sayılı Karayolları Trafik Kanunu'nun 112. maddesinde yapılan değişiklik ile maddenin yeniden düzenlendiği ve bu karara karşı kanun yoluna ilişkin bir düzenlemeye yer verilmediği anlaşılmıştır. Bu durumda, Kabahatler Kanunu'nun 5560 sayılı Kanun'la değişik 3. maddesinde belirtildiği üzere, idari yaptırım kararlarına karşı kanun yoluna ilişkin hükümlerinin, diğer kanunlarda aksine hüküm bulunmaması halinde uygulanacağı nedeniyle, görevli mahkemenin belirlenmesinde 5326 sayılı Kanun hükümleri dikkate alınacağından, sürücü belgesi geri alma tutanağına karşı açılan davanın görüş ve çözümünde, anılan Kanununun 27. maddesinin (1) numaralı bendi uyarınca adli yargı yerinin görevli olduğu sonucuna varılmıştır..."* UM Hukuk Bölümü, E.2015/685, K.2015/692, K.T.26.10.2015, (<http://kararlar.uyusmazlik.gov.tr/Karar/Content/22e8f1ea-5ea6-4d23-aab2-27c28d69ef21?excludeGerekce=False&wordsOnly=False>, E.T.25.01.2019).

¹¹⁵ Örneğin yalnızca idari para cezasının iptali ile ilgili Uyuşmazlık Mahkemesi kararına bkz.: *"...Somut olayda, idari para cezasına konu işlem kapsamında aynı kişi ile ilgili olarak sürücü belgesi geri alma tutanağı da düzenlendiği ve idari yargı yerinde dava konusu edildiği anlaşılmış ise de; 5326 sayılı Kabahatler Kanunu'nun "Saklı tutulan hükümler" başlığını taşıyan 19. maddesinde, "diğer kanunlarda kabahat karşılığında öngörülen belirli bir süre için, ehliyetin geri alınması,gibi yaptırımlara ilişkin hükümler, ilgili kanunlarda bu Kanun hükümlerine uygun değişiklik yapıncaya kadar saklıdır" denilerek, ilgili kanununda, bu Kanun hükümlerine uygun değişiklik yapıncaya kadar saklı tutulan, başka bir deyişle, belirtilen istisnalar içinde sayılan yaptırımlardan biri olan "ehliyetin geri alınması"na ilişkin hükmün, 12.7.2013 tarih ve 6495 sayılı Kanun'un 20.maddesiyle, 2918 sayılı Karayolları Trafik Kanunu'nun 112. maddesinde yapılan değişiklik ile yukarıda belirtilen şekilde yeniden düzenlendiği ve bu karara karşı kanun yoluna ilişkin bir düzenlemeye yer verilmediği gözetildiğinde, idari para cezası yönünden oluşan olumsuz görev uyuşmazlığının çözümünde, sürücü belgesi geri alma tutanağının iptali istemiyle idari yargı yerinde açılan davanın bir öneminin bulunmadığı açıktır... İncelenen uyuşmazlıkta, öngörülen trafik para cezasının 5326 sayılı Kanun'un 16. maddesinde belirtilen idari yaptırım türlerinden biri olduğu, 2918 sayılı Karayolları Trafik Kanunu'nda son olarak 12.7.2013 gün ve 6495 sayılı Kanun'la değişiklik yapıldığı, bu haliyle de idari para cezasına karşı kanun yoluna ilişkin bir düzenlemeye yer verilmediği anlaşılmıştır. Bu durumda, Kabahatler Kanunu'nun 5560 sayılı Kanun'la değişik 3. maddesinde belirtildiği üzere, idari yaptırım kararlarına karşı kanun yoluna ilişkin hükümlerinin, diğer kanunlarda aksine hüküm bulunmaması halinde uygulanacağı nedeniyle, görevli mahkemenin belirlenmesinde 5326 sayılı Kanun hükümleri dikkate alınacağından, idari para cezasına karşı açılan davanın görüş ve çözümünde, anılan Kanununun 27. maddesinin (1) numaralı bendi uyarınca adli yargı yerinin görevli olduğu sonucuna varılmıştır..."*, UM Hukuk Bölümü, E.2014/311, K.2014/353, K.T.01.04.2014, (<http://kararlar.uyusmazlik.gov.tr/Karar/Content/51810085-e55b-42d4-8047-a333eb7abc83?excludeGerekce=False&wordsOnly=False>, E.T.28.01.2019);

Diğer bir idari para cezasının iptali ile ilgili Uyuşmazlık Mahkemesi kararlarına bkz.: *"...Somut olayda, adli yargı yerince idari para cezasına konu işlem kapsamında aynı kişi ile ilgili olarak sürücü belgesi geri alma tutanağı da düzenlendiği bu nedenle davanın çözümünün idari yargı yerine*

su idari para cezalarının iptali iken açıkladığı gerekçe ve karar ile sonraki yıllardaki davalarda¹¹⁶ davanın konusu yalnızca sürücü belgesinin geçici olarak geri alınmasının iptali

ait olduğu ileri sürülmüş ise de, dava dilekçesinin incelenmesinden, davacının sadece idari para cezasına karşı dava açmış olduğu ancak, 5326 sayılı Kabahatler Kanunu'nun "Saklı tutulan hükümler" başlığını taşıyan 19. maddesinde, "diğer kanunlarda kabahat karşılığında öngörülen belirli bir süre için, ehliyetin geri alınması,gibi yaptırımlara ilişkin hükümler, ilgili kanunlarda bu Kanun hükümlerine uygun değişiklik yapılmaya kadar saklıdır" denilerek, ilgili kanununda, bu Kanun hükümlerine uygun değişiklik yapılmaya kadar saklı tutulan, başka bir deyişle, belirtilen istisnalar içinde sayılan yaptırımlardan biri olan "ehliyetin geri alınması"na ilişkin hükmün, 12.7.2013 tarih ve 6495 sayılı Kanun'un 20.maddesiyle, 2918 sayılı Karayolları Trafik Kanunu'nun 112. maddesinde yapılan değişiklik ile yukarıda belirtilen şekilde yeniden düzenlendiği ve bu karara karşı kanun yoluna ilişkin bir düzenlemeye yer verilmediği gözetildiğinde, aksi takdirde dahi, oluşacak olan olumsuz görev uyumsuzluğunun çözümünde, sürücü belgesi geri alma tutanağının iptali istemiyle açılan davanın da adli yargı yerinde görüleceği açıktır... İncelenen uyumsuzlukta, öngörülen trafik para cezasının 5326 sayılı Kanun'un 16. maddesinde belirtilen idari yaptırım türlerinden biri olduğu, 2918 sayılı Karayolları Trafik Kanunu'nda son olarak 12.7.2013 gün ve 6495 sayılı Kanun'la değişiklik yapıldığı, bu haliyle de idari para cezasına karşı kanun yoluna ilişkin bir düzenlemeye yer verilmediği anlaşıl-mıştır. Bu durumda, Kabahatler Kanunu'nun 5560 sayılı Kanun'la değişik 3. maddesinde belirtildiği üzere, idari yaptırım kararlarına karşı kanun yoluna ilişkin hükümlerinin, diğer kanunlarda aksine hüküm bulunmaması halinde uygulanacağı nedeniyle, görevli mahkemenin belirlenmesinde 5326 sayılı Kanun hükümleri dikkate alınacağından, idari para cezasına karşı açılan davanın görüm ve çözümünde, anılan Kanununun 27. maddesinin (1) numaralı bendi uyarınca adli yargı yerinin görevli olduğu sonucuna varılmıştır... ", UM Hukuk Bölümü, e.2014/764, K.2014/816, K.T.14.07.2014, (<http://kararlar.uyusmazlik.gov.tr/Karar/Content/88a6bbfe-20e6-4313-b306-08dd381e8f9d?excludeGerekce=False&wordsOnly=False, E.T.28.01.2019>); UM Hukuk Bölümü, E.2014/875, K.2014/926, K.T.13.10.2014, (<http://kararlar.uyusmazlik.gov.tr/Karar/Content/4ab5b9a0-3a8e-47ae-92ff-8bf99f0b08be?excludeGerekce=False&wordsOnly=False, E.T.28.01.2019>); UM Hukuk Bölümü, E.2014/960, K.2014/1004, K.T.17.11.2014, (<http://kararlar.uyusmazlik.gov.tr/Karar/Content/3c843685-108f-47d0-9b06-f1d1495ac418?highlightText=idari%20para%20ceza&excludeGerekce=False&wordsOnly=False, E.T.24.01.2019>).

¹¹⁶ Hem idari para cezası hem de sürücü belgesinin geri alınması yaptırımlarının iptali ile ilgili Uyusmazlık kararlarına bkz.: "...Somut olayda, idari para cezalarına konu işlemler kapsamında aynı kişi ile ilgili olarak sürücü belgesi geri alma tutanakları da düzenlendiği ve idari yargı yerinde dava konusu edildikleri anlaşılmış ise de; 5326 sayılı Kabahatler Kanunu'nun "Saklı tutulan hükümler" başlığını taşıyan 19. maddesinde, "diğer kanunlarda kabahat karşılığında öngörülen belirli bir süre için, ehliyetin geri alınması,gibi yaptırımlara ilişkin hükümler, ilgili kanunlarda bu Kanun hükümlerine uygun değişiklik yapılmaya kadar saklıdır" denilerek, ilgili kanununda, bu Kanun hükümlerine uygun değişiklik yapılmaya kadar saklı tutulan, başka bir deyişle, belirtilen istisnalar içinde sayılan yaptırımlardan biri olan "ehliyetin geri alınması"na ilişkin hükmün, 12.7.2013 tarih ve 6495 sayılı Kanun'un 20.maddesiyle, 2918 sayılı Karayolları Trafik Kanunu'nun 112. maddesinde yapılan değişiklik ile yukarıda belirtilen şekilde yeniden düzenlendiği ve bu karara karşı kanun yoluna ilişkin bir düzenlemeye yer verilmediği gözetildiğinde, oluşan olumsuz görev uyumsuzluğunun çözümünde, sürücü belgesi geri alma tutanaklarının iptali istemiyle idari yargı yerinde açılan davanın bir öneminin bulunmadığı, davanın adli yargı yerinde görüleceği açıktır... İncelenen uyumsuzlukta, öngörülen trafik para cezaları ve sürücü belgesi geri alma tutanaklarının 5326 sayılı Kanun'un 16. maddesinde belirtilen idari yaptırım türlerinden biri olduğu, 12.7.2013 tarih ve 6495 sayılı Kanun'un 20.maddesiyle 2918 sayılı Karayolları Trafik Kanunu'nun 112. maddesinde yapılan değişiklik ile maddenin yeniden düzenlendiği ve bu karara karşı kanun yoluna ilişkin bir düzenlemeye yer verilmediği gibi idari para cezasına karşı kanun yoluna ilişkin bir düzenlemeye de yer verilmediği anlaşıl-mıştır. Bu durumda, Kabahatler Kanunu'nun 5560 sayılı Kanun'la değişik 3. maddesinde belirtildiği üzere, idari yaptırım kararlarına karşı kanun yoluna ilişkin hükümlerinin, diğer kanunlarda aksine hüküm bulunmaması halinde uygulanacağı nedeniyle, görevli mahkemenin belir-

yahut hem idari para cezasının hem de sürücü belgesinin geçici olarak geri alınmasının iptali olmasına rağmen yalnızca idari para cezasının iptali konulu davada belirttiği gerekçeler ile vardığı sonucun aynı olmasına katılmamaktayız. Uyuşmazlık Mahkemesi Hukuk Bölümü'nün, E.2014/311, K.2014/353, K.T.01.04.2014 Tarihli kararına, özellikle "...2918 sayılı Karayolları Trafik Kanunu'nun 112. maddesinde yapılan değişiklik ile yukarıda belirtilen şekilde yeniden düzenlendiği ve bu karara karşı kanun yoluna ilişkin bir düzenlemeye yer verilmediği gözetildiğinde, idari para cezası yönünden oluşan olumsuz görev uyuşmazlığının çözümünde, sürücü belgesi geri alma tutanağının iptali istemiyle idari yargı yerinde açılan davanın bir öneminin bulunmadığı açıktır..." ifadeleri açısından katılmaktayız; ancak bu kararın sonraki davalarda da bu gerekçe ve devamındaki gerekçelerin yalnızca sürücü belgesinin geçici olarak geri alınmasının iptali taleplerine ve idari para cezası ile birlikte sürücü belgesinin geçici olarak geri alınmasının iptali taleplerine de uygulanmasını uygun görmemekteyiz. Kanaatimizce idari para cezasının iptali konulu davalarda KK.m.27/1 gereğince adli yargının görevli olmasına kanaat getirilmesi yerindeyken, KK.m.27/1 kapsamında yer almayan sürücü belgesinin geçici olarak geri alınmasının iptali davası için kanunda açık olarak bir yargı yeri belirtilmemesi nedeniyle görev yönünden idari para cezasının iptali ile aynı görevli mahkemeye tabi tutulması yerinde değildir. Açıkladığımız üzere idari yaptırımların kural olarak yargısal denetimleri idari yargıda yapılmakta, idari ihlali gerçekleştiren kişiler de idari yaptırıma karşı idari yargı yoluna gidebilmekte-

lenmesinde 5326 sayılı Kanun hükümleri dikkate alınacağından, idari para cezaları ve sürücü belgesi geri alma tutanaklarına karşı açılan davanın görüm ve çözümünde, anılan Kanunun 27. maddesinin (1) numaralı bendi uyarınca adli yargı yerinin görevli olduğu sonucuna varılmıştır...", UM Hukuk Bölümü, E.2015/468, K.2015/470, K.T.01.06.2015, (<http://kararlar.uyusmazlik.gov.tr/Karar/Content/aad27b8e-73b1-4975-bbe8-9ce550c2c6e6?excludeGerekce=False&wordsOnly=False>, E.T.28.01.2019); UM Hukuk Bölümü, E.2017/90, K.2017/134, K.T.20.02.2017, (<http://kararlar.uyusmazlik.gov.tr/Karar/Content/a38fda0d-4d2a-4228-be77-06efbf405f?excludeGerekce=False&wordsOnly=False>, E.T.28.01.2019);

Yalnızca sürücü belgesinin iptali ile ilgili Uyuşmazlık Mahkemesi kararına bkz.: "...Olayda, idari para cezasına konu işlem kapsamında aynı kişi ile ilgili olarak düzenlenen ve olumsuz görev uyuşmazlığının konusunu oluşturan sürücü belgesi geri alma tutanağı ile ilgili olarak; 5326 sayılı Kabahatler Kanunu'nun "Saklı tutulan hükümler" başlığını taşıyan 19. maddesinde, "diğer kanunlarda kabahat karşılığında öngörülen belirli bir süre için, ehliyetin geri alınması,gibi yaptırımlara ilişkin hükümler, ilgili kanunlarda bu Kanun hükümlerine uygun değişiklik yapılmıyacağı kadar saklıdır" denilerek, ilgili kanununda, bu Kanun hükümlerine uygun değişiklik yapılmıyacağı kadar saklı tutulan, başka bir deyişle, belirtilen istisnalar içinde sayılan yaptırımlardan biri olan "ehliyetin geri alınması"na ilişkin hükmün, 12.7.2013 tarih ve 6495 sayılı Kanun'un 20. maddesiyle, 2918 sayılı Karayolları Trafik Kanunu'nun 112. maddesinde yapılan değişiklik ile yukarıda belirtilen şekilde yeniden düzenlendiği ve bu karara karşı kanun yoluna ilişkin bir düzenlemeye yer verilmediği anlaşılmıştır... İncelenen uyuşmazlıkta, öngörülen sürücü belgesi geri alma tutanağının 5326 sayılı Kanun'un 16. maddesinde belirtilen idari yaptırım türlerinden biri olduğu, 12.7.2013 tarih ve 6495 sayılı Kanun'un 20. maddesiyle 2918 sayılı Karayolları Trafik Kanunu'nun 112. maddesinde yapılan değişiklik ile maddenin yeniden düzenlendiği ve bu karara karşı kanun yoluna ilişkin bir düzenlemeye yer verilmediği anlaşılmıştır. Bu durumda, Kabahatler Kanunu'nun 5560 sayılı Kanun'la değişik 3. maddesinde belirtildiği üzere, idari yaptırım kararlarına karşı kanun yoluna ilişkin hükümlerinin, diğer kanunlarda aksine hüküm bulunmaması halinde uygulanacağı nedeniyle, görevli mahkemenin belirlenmesinde 5326 sayılı Kanun hükümleri dikkate alınacağından, sürücü belgesi geri alma tutanağına karşı açılan davanın görüm ve çözümünde, anılan Kanunun 27. maddesinin (1) numaralı bendi uyarınca adli yargı yerinin görevli olduğu sonucuna varılmıştır...", UM Hukuk Bölümü, E.2015/685, K.2015/692, K.T.26.10.2015, (<http://kararlar.uyusmazlik.gov.tr/Karar/Content/22e8f1ea-5ea6-4d23-aab2-27c28d69ef21?excludeGerekce=False&wordsOnly=False>, E.T.28.01.2019).

dir. Bu durumun istisnasını oluşturan kanun ile açık bir görevlendirme yapılarak adli yargının görevli olması hali sürücü belgesinin geri alınmasının iptali için düzenlenmemiştir. Bu nedenle Danıştay'ın kararlarına katılmakta, yalnızca sürücü belgesinin geri alınmasının iptali yahut idari para cezası ile birlikte sürücü belgesinin geri alınmasının iptali için KK.m.27/8 uyarınca yargı yolunun idari yargı olduğunu düşünmekteyiz.

SONUÇ

Trafik, esasen içinde insan faktörünün bulunması nedeniyle bir sosyal olgudur. Bu sosyal olgunun psikoloji, sosyoloji ve hukuk ile yakın bağı bulunmaktadır ve ıslah edilmemesi halinde ne yazık ki kazaların önüne geçmek için hiçbir yol etkili olmayacaktır. Trafikçi oluşturan insanlara, küçük yaşlardan itibaren trafik kurallarının benimsenmesi, bu kuralların bir ahlak kuralı gibi öğretilmesi, trafik kurallarına ilişkin zorunlu eğitimler verilmesi, alkolün etkisinin anlatılması, neden alkollü araç kullanılmasının tehlikeli olduğunun bilimsel verilerle sık sık anlatılması gerekmektedir. Bu şekilde uzun vadede de olsa kesin olarak alkollü araç kullanmanın önüne geçilebileceğini, kazaların da bu sayede azalacağını düşünmekteyiz.

Eğitimin alkollü araç kullanma ve trafik kazalarının önüne geçeceği kuşkusuzdur; ancak kısa vadede insanların araç kullanırken alkollü olmasını önlemek için uygulanabilecek en etkili yöntem trafik denetimlerinin artması ve yaptırım uygulanmasıdır. Kaldı ki yaptırımların ağırlaştırılması ile sürücüler üzerinde de caydırıcılığı muhakkak ki artacaktır. Bu konuda trafik zabıtalарına da büyük görev düşmekte, alkolmetre cihazlarını gereği gibi kullanmaya, sürücülerin itiraz etmesine imkan kalmayacak şekilde hata payı olmaksızın testleri gerçekleştirmeye çalışmalıdırlar.

Karayolları Trafik Kanunu'nda yapılan değişiklikten önce yalnızca ceza yaptırımı alkollü araç kullanan sürücülere uygulanabilmekte, idari yaptırımın kanunen düzenlenmesinin hiçbir işlevi bulunmamaktaydı. Bu nedenle idari yaptırım düzenlemesi işlevsiz kalmaktaydı; ancak değişikliklerden sonra alkollü araç kullanan sürücülere hem ceza yaptırımı hem de idari yaptırım uygulanabilmekte, bu sayede hem kanuni düzenleme işlevini yerine getirmekte hem de sürücüler üzerinde daha caydırıcı olmaktadır.

Alkollü araç kullanma nedeniyle hem idari para cezası hem de diğer idari tedbirler olarak nitelendirilen idari yaptırımların uygulanması durumunda, yaptırımın ikisine birden itiraz etmek için yargı yoluna başvurulması halinde başvurulacak yargı yerinin idari yargı olması, idari para cezasının yanında temel alınan esas yaptırımın diğer idari tedbir olarak nitelendirilen idari yaptırım olduğu sonucuna bizi götürmektedir. Kaldı ki yargı kararları da bize bu sonucu göstermektedir.

KAYNAKÇA

ARSLAN, Çetin/AZİZOĞLU, Bahattin, “Yeni Türk Ceza Kanunu Şerhi”, Asil Yayın Dağıtım Ltd. Şti., Ankara 2004.

ASLAN, M. Yasin, “İdari Yaptırımlar”, TBB Dergisi, S.85, Y.2009, ss.173-188.

AŞÇIOĞLU, Çetin, “Trafik Kazalarından Doğan Hukuk ve Ceza Sorumlulukları”, Sözkese Matbaacılık, 3. Baskı, Ankara 2012.

AŞÇIOĞLU, Faruk, “Trafikte Güvenli Sürüş Açısından Alkol”, Beta Basım A.Ş., İstanbul 2009.

AŞÇIOĞLU, Faruk/YAPAR, Belkıs/TÜTÜNCÜLER, Aliye/BELCE, Ahmet, “Trafik Güvenliğini Tehlikeye Sokma Suçu Açısından Alkol”, Adli Tıp Dergisi, S.23, C.3, Y.2009, ss.8-16.

AYATAR KIZILYAR, Sema, “Ceza Yaptırımı İle İdari Yaptırım Ayrımı”, Journal of Yasar University, C.8, S.Özel, Y.2013, ss.1637-1667.

BADUROĞLU, Erol/DURAK, Dilek, “Alkol ile İlgili Adli Tıp Sorunları”, Uludağ Üniversitesi Tıp Fakültesi Dergisi, C.36, S.2, Y.2010, ss.65-72.

BİÇER, Faruk, “Alkol”, web.itu.edu.tr/~ozcanm/kim/ALKOL%20itu(S0N).ppt, E.T.22.02.2018.

CAN, Muhammet/GÜRPINAR, S. Serhat/İŞLER, Hülya/VAROL, Ne-zih/GÜRPINARLI, Zafer/KOCAAĞA, İsmail, “Alkol Alan Kişilerin Kan Alkol Düzeyinin Solumum Havasındaki Alkol Düzeyi ile Karşılaştırılması ve Karaciğer Enzimlerine Etkisinin Araştırılması”, Van Tıp Dergisi, C.15, S.3, Y.2008, ss.75-80.

CENTEL, Nur, “Trafik Güvenliğini Kasten Tehlikeye Sokma Suçu (TCK.m.179/3)”, Rechtsbrücke/Hukuk Köprüsü, S.2, Y.2012, ss.155-165.

CENTEL, Nur/ZAFER, Hamide/ÇAKMUT, Özlem, “Türk Ceza Hukukuna Giriş”, Beta Yayıncılık, İstanbul 2014.

ÇAĞLAYAN, Ramazan, “İdari Yaptırımlar Hukuku (Kabahatler Kanunu Yorumu)”, Asil Yayın Dağıtım, Ankara 2006.

ÇINAR, Ali Rıza, “Ceza Yasasında Alkollü Araç Kullanma Suçu”, V. Türk-Alman Tıp Hukuku Sempozyumu-Tıp Ceza Hukukunun Güncel Sorunları, Türkiye Barolar Birliği Yayınları:142, Ankara 2008.

ÇINAR, Ali Rıza, “Trafik Güvenliğini Tehlikeye Sokma Suçlarından Türk Ceza Yasasının 179/3. Maddesindeki Alkollü Araç Kullanma Suçu”, (Trafik), Fasikül Aylık Hukuk Dergisi, Y.2, S.10, Eylül 2010, ss.6-16.

DEMİRBAŞ, Timur, “Ceza Hukuku Genel Hükümler”, Seçkin Yayıncılık, 12. Bası, Ankara 2017.

DENER, Yücel/HANCI, İ. Hamit/TURAN, Osman Fırat/HANCI, Tuba, “Ceza Muhakemesi Hukukunda Kanda ve Nefeste Alkol Yoğunluğunun Belirlenmesi (Trafikte Sürücülerde Keyif Verici Madde Tespiti ve Uygulanması)”, Ulaşım ve Trafik Güvenliği Dergisi, Adli Bilimciler Derneği, Ağustos 2012, ss.3-10.

DERDİMAN, R. Cengiz, “Belediyelerin Kolluk Fonksiyonlarına İlişkin Genel Bir Deneme”, Çağdaş Yerel Yönetimler Dergisi, C.6, S.3, Y.1997, ss.103-121.

DONAY, Süheyl, “Türk Ceza Kanunu Şerhi”, Beta Yayınevi, İstanbul 2007.

DÖNMEZER, Sulhi/ERMAN, Sahir, “Nazari ve Tatbiki Ceza Hukuku”, C.III, Beta Basım Yayın Dağıtım, İstanbul 1994.

DÖNMEZER, Sulhi/ERMAN, Sahir, “Nazari ve Tatbiki Ceza Hukuku”, C.I, Beta Basım Yayın Dağıtım, İstanbul 1994.

DURAN, Lütfi, “İdare Hukuku Ders Notları”, Fakülteler Matbaası, İstanbul 1982.

DURAN, Lütfi, “İdare Hukuku Meseleleri”, (Mesele), İstanbul 1964.

ERDİNÇ, Burcu, “İdari Yaptırımların Kavramsal Çerçevesi Ve Cezai Yaptırımlarla Karşılaştırılması”, Ankara Barosu Dergisi, S.2, C.10, ss.241-276.

FAHL, Christian, (Çev.YENERER ÇAKMUT, Özlem), “Alman Ceza Kanunu Prg.316: Bisiklet Sürücülerinin Araç Kullanamama-Ehliyetsizlik Hali, Trafikte Alkol, Uyuşturucu Madde ve İlaç”, Karşılaştırmalı Güncel Ceza Hukuku Serisi 6 Trafik ve Ceza Hukuku, Ankara 2006.

GEDİK, Doğan/YÜCE, Ersoy, “Bir İdari Yaptırım Türü Olarak Kabahatler Hukukunda Mülkiyetin Kamuya Geçirilmesi”, Legal Kitapevi, İstanbul 2011.

GÖLCÜKLÜ, Feyyaz, ““İdari Ceza Hukuku” ve Anlamı; İdarenin Cezai Müeyyide Tatbiki”, Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi, C.18, S.2, Y.1963, ss.115-182.

GÖLCÜKLÜ, Feyyaz, “İdari Ceza Müeyyideleri ve Bunlara Karşı Kanun Yolları”, (Kanun Yolları), Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi, C.18, S.3, Y.1963, ss.189-215.

Gözübüyük, A. Şeref/Tan, Turgut, “İdare Hukuku”, C.I, 9. Bası, Turhan Kitabevi, Ankara 2013.

GÜÇLÜ, Yaşar, “İdari Para Cezaları ve Diğer Yaptırımlar”, Seçkin Yayıncılık, 2. Baskı, Ankara 2010.

GÜNDAY, Metin, “İdare Hukuku”, 10. Baskı, İmaj Yayınevi, Ankara 2015.

HAFIZOĞULLARI, Zeki, “Ceza Normu, Normatif Bir Yapı Olarak Ceza Hukuku Düzeni”, US-A Yayıncılık Ltd. Şti., İkinci Baskı, Ankara 1996.

HANCI, İ. Hamit/AŞÇIOĞLU, Faruk/ARSLAN, Çetin/COŞKUNOL, Hakan/ŞİRİN, Hadiye/DENER, Yücel/ÜNVER, Yener/USER, Neşe Nur/KARAKÜLAH, Devrim/YAYLACI, Serpil/ALKAN, Nevzat/YÜKSEL, Nurhayat/İDİZ, Nuri/DÜLGER, Özden/AKTAY, Göknur/ÇOLAK, Ayfer, “Türk Ceza Yasasına Göre Alkollü Araç Kullanımının Güvenli Sürüş Yeteneğine Etkileri” Çalıştay Sonuç Bildirgesi”, Adli Bilimler Dergisi, Ankara 2009,(<http://www.kazanci.com/kho2/hebb/files/dsp.php?fn=makale-ihamithanci-2.htm&kw=t%C3%BCrk+ceza+yasas%C4%B1na+g%C3%B6re+alkoll%C3%BC#fm>, E.T.16.02.2018).

HIZLI, Yılmaz, “Türk Vergi Hukukunda Kaçakçılık Suçu”, Kazancı Hukuk Yayınları, Ankara 1984.

KANGAL, T. Zeynel, “Kabahatler Hukuku”, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul 2011.

KILIÇARSLAN İSFEN, Sibel, “Alman ve Türk Ceza Hukukunda Trafik Güvenliğini Kasten Tehlikeye Sokma Suçları (AlmCK md.315 ila 316 ve TCK.m.179)”, (Suçları), Seçkin Yayıncılık, Ankara 2013.

KILIÇARSLAN İSFEN, Sibel, “Güvenli Araç Sürme Yeteneğinin Kaybının Tespiti Bağlamında Kanun Örneği Alınması Cmk.M.75 Alman Hukuku Açısından Eleştirel Bir Yaklaşım”, Hukuk Köprüsü Dergisi, S.3, Ankara 2013, ss.241-254.

KUNTER, Nurettin/YENİSEY, Feridun/NUHOĞLU, Ayşe, “Muhakeme Hukuku Dalı Olarak Ceza Muhakemesi Hukuku”, Birinci Kitap, 17. Bası, Beta Yayıncılık, İstanbul 2009.

KUTLU GÜRSEL, Meltem, “İstanbul Menkul Kıymetler Borsası İdare Hukuku Açısından Bir İnceleme”, Turhan Kitabevi, Ankara 2003.

MALKOÇ, İsmail, “Açıklamalı-İçtihatlı 5237 Sayılı Yeni Türk Ceza Kanunu”, Cilt I, Malkoç Kitabevi, Ankara 2007.

MERAN, Necati, “Açıklamalı-İçtihatlı 5237 Sayılı Yeni Türk Ceza Kanunu”, Seçkin Yayıncılık, Ankara 2007.

NAZAROĞLU, Yavuz, “Genel Olarak İdari Para Cezalarının Para Cezaları İçindeki Yeri ve Nitelikleri”, Danıştay Dergisi, S. 14-15, Ankara 1974.

OĞURLU, Yücel, “İdari Yaptırımlara Genel Bir Bakış ve İdari Yaptırım-Ceza Yaptırımı Ayrımı”, Atatürk Üniversitesi Erzincan Hukuk Fakültesi Dergisi, C.III, S.1, Y.1999, ss.143-194.

OĞURLU, Yücel, “İdari Yaptırımlar Karşısında Yargısal Koruma -İdari Ceza Hukuku Ve İdari Cezalara Karşı Başvuru Yolları”, (Yargısal), 2. Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara 2001.

ONAR, Siddik Sami, “İdare Hukukunun Umumi Esasları”, C.III, Maarif Matbaası, İstanbul 1966.

ÖNOK, Murat, “Trafik Güvenliğini Tehlikeye Sokma Suçu (TCK.m.179)”, TBB Dergisi, S.121, Y.2015, ss.157-202.

ÖZAY, İl Han, “İdari Yaptırımlar”, İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Yayınları, İstanbul 1985.

ÖZBEK, Veli Özer/KANBUR, Mehmet Nihat/DOĞAN, Koray/BACAĞSIZ, Pınar/TEPE, İlker, “Ceza Muhakemesi Hukuku”, (Muhakemesi), Seçkin Yayıncılık, Ankara 2017.

ÖZBEK, Veli Özer/KANBUR, Mehmet Nihat/DOĞAN, Koray/BACAĞSIZ, Pınar/TEPE, İlker, “Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler”, Seçkin Yayıncılık, Ankara 2017.

ÖZEN, Mustafa, “İdari Ceza Hukuku”, Adalet Yayınevi, Ankara 2013.

ÖZTÜRK, Bahri/ERDEM, Mustafa Ruhan, “Uygulamalı Ceza Hukuku ve Güvenlik Tedbirleri Hukuku”, Seçkin Yayıncılık, Ankara 2012.

PARLAR, Ali/HATİPOĞLU, Muzaffer, “Açıklamalı-Yeni İçtihatlarla Uygulamalı 5237 Sayılı Türk Ceza Kanunu Yorumu”, C.III, Seçkin Yayıncılık, Ankara 2010.

SANCAKDAR, Oğuz/US, Eser/KASAPOĞLU TURHAN, Mine/ÖNÜT, Lale Burcu/SEYHAN, Serkan, “İdare Hukuku Teorik Çalışma Kitabı”, 7. Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara 2018.

SANCAKDAR, Oğuz, “İdari Cezaların Yaptırımlar Teorisindeki Yeri ve Türk Hukuku’ndaki Anayasal Temelleri”, (İdari Cezalar), İstanbul Kültür Üniversitesi Hukuk Fakültesi İdari Ceza Hukuku Sempozyumu, Ed. ULUSAN, İlhan/BAŞARAN YAVAŞLAR, Funda, Seçkin Yayıncılık, Ankara 2009.

SEZGİN, Gökçe/ ALTUN, A. Altan/ AKMAN, Süleyman, ÖZCAN, Mustafa, “Adli Bilimlerde Alkoller”, web.itu.edu.tr/~ozcanm/kim/adli%20kimya%20sunum.ppt, E.T.22.02.2018.

SORGUÇ, Bahri, “Disiplin ve İdari Soruşturma”, Milli Eğitim Basımevi, Ankara 1986.

SOYER GÜLEÇ, Sesim, “Yeni Türk Ceza Kanununda Trafik Güvenliğine Karşı İşlenen Suçlar”, Hukuki Perspektifler Dergisi, S. 9, Aralık 2006, ss.167-184.

ŞEN, Ersan, “Çevre Ceza Hukuku”, Kazancı Yayınları, İstanbul 1994.

TAHİROĞLU, Bülent, “Trafik Kazalarında Ceza ve Hukuk Sorumluluğunun Belirlenmesinde Bilirkişi Raporları”, Fasikül Dergisi, S.11, Y.2010, ss.6-17.

TÜRAY, Aras, “Alkollü Araç Kullanmak Suretiyle Trafik Güvenliğini Tehlikeye Sokma Suçu Bakımından Mutlak Karine Sisteminin Değerlendirilmesi”, Suç ve Ceza, S.1-2, Y.2016, ss.131-182.

ULUSOY, D. Ali, “İdari Yaptırımlar”, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul 2013.

YARSUVAT, Duygun, “Trafik Suçları, Cezaları ve Yargılamaında Yeni Sorunlar”, İÜFM, C.50, S.1-4, Y.1984, ss.153-177.

YAŞAR, Osman/GÖKCAN, Hasan Tahsin/ARTUÇ, Mustafa, “Yorumlu-Uygulamalı Türk Ceza Kanunu”, Cilt IV, Adalet Yayınevi, 2. Baskı, Ankara 2014.

YENERER ÇAKMUT, Özlem, “5237 Sayılı Türk Ceza Kanunu’nda Trafik Güvenliğini Tehlikeye Sokma Suçları (TCK.m.179-180)”, Alman-Türk Karşılaştırmalı Ceza Hukuku, Prof. Dr. Köksal Bayraktar’a Armağan, C.III, Yeditepe Üniversitesi Hukuk Fakültesi Yayını No:18, İstanbul 2010.

ZANOBİNİ, Guido, “İdari Ceza Hukukunda Kıstas Mes’esi”, (Çev. GÜNAL, Yılmaz), Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi, S.3, C.18, Y.1963, ss.301-318.

<https://www.kararara.com/forum/viewtopic.php?f=77&t=58108>, E.T.25.01.2019.

<http://kararlar.uyusmazlik.gov.tr/Karar/Content/5d49a9b9-42a2-4226-b6bf-0f5e2512c46d?highlightText=alkoll%C3%BC%20ara%C3%A7&excludeGerekce=False&wordsOnly=False>, E.T.24.01.2019.

<http://kararlar.uyusmazlik.gov.tr/Karar/Content/1dc4e9e6-d764-4e7c-840d-72f592012079?highlightText=alkoll%C3%BC%20ara%C3%A7&excludeGerekce=False&wordsOnly=False>, E.T.24.01.2019.

<http://kararlar.uyusmazlik.gov.tr/Karar/Content/1dc4e9e6-d764-4e7c-840d-72f592012079?highlightText=alkoll%C3%BC%20ara%C3%A7&excludeGerekce=False&wordsOnly=False>, E.T.24.01.2019.

<http://kararlar.uyusmazlik.gov.tr/Karar/Content/3c843685-108f-47d0-9b06-f1d1495ac418?highlightText=idari%20para%20ceza&excludeGerekce=False&wordsOnly=False>, E.T.24.01.2019.

<http://www.kararlaryeni.anayasa.gov.tr/Karar/Content/ecc456f6-eb78-410f-a1e4-d94933cad731?excludeGerekce=False&wordsOnly=False>, E.T.24.01.2019.

<http://www.kararlaryeni.anayasa.gov.tr/Karar/Content/a305cdc8-5e91-4f29-898d-324494365740?excludeGerekce=False&wordsOnly=False>, E.T.24.01.2019.

<http://kararlaryeni.anayasa.gov.tr/Karar/Content/950d34fa-da91-4135-aab7-7a0e3b6dfa5d?highlightText=idari%20yapt%C4%B1r%C4%B1m&excludeGerekce=False&wordsOnly=False>, E.T.24.01.2019.

<http://kararlaryeni.anayasa.gov.tr/Karar/Content/bf13cc44-8f9a-4440-b441-14e9b5cdb676?highlightText=idari%20yapt%C4%B1r%C4%B1m&excludeGerekce=False&wordsOnly=False>, E.T.24.01.2019.

<http://kararlaryeni.anayasa.gov.tr/Karar/Content/7d7cf76b-e56f-4c39-a50d-56a1bcd1ec3a?highlightText=idari%20yapt%C4%B1r%C4%B1m&excludeGerekce=False&wordsOnly=False>, E.T.24.01.2019.

<http://kararlar.uyusmazlik.gov.tr/Karar/Content/22e8f1ea-5ea6-4d23-aab2-27c28d69ef21?excludeGerekce=False&wordsOnly=False>, E.T.25.01.2019.

<http://kararlar.uyusmazlik.gov.tr/Karar/Content/51810085-e55b-42d4-8047-a333eb7abc83?excludeGerekce=False&wordsOnly=False>, E.T.28.01.2019.

<http://kararlar.uyusmazlik.gov.tr/Karar/Content/4ab5b9a0-3a8e-47ae-92ff-8bf99f0b08be?excludeGerekce=False&wordsOnly=False>, E.T.28.01.2019.

<http://kararlar.uyusmazlik.gov.tr/Karar/Content/88a6bbfe-20e6-4313-b306-08dd381e8f9d?excludeGerekce=False&wordsOnly=False>, E.T.28.01.2019.

<http://kararlar.uyusmazlik.gov.tr/Karar/Content/aad27b8e-73b1-4975-bbe8-9ce550c2c6e6?excludeGerekce=False&wordsOnly=False>, E.T.28.01.2019.

<http://kararlar.uyusmazlik.gov.tr/Karar/Content/22e8f1ea-5ea6-4d23-aab2-27c28d69ef21?excludeGerekce=False&wordsOnly=False>, E.T.28.01.2019.

<http://kararlar.uyusmazlik.gov.tr/Karar/Content/a38fda0d-4d2a-4228-be77-06efbfef405f?excludeGerekce=False&wordsOnly=False>, E.T.28.01.2019.

<http://kararlar.uyusmazlik.gov.tr/Karar/Content/82f460de-1c5d-428d-ab6c-b2c7315c6389?highlightText=s%C3%BCr%C3%BCc%C3%BC%20belgesi%20geri%20al%C4%B1nmas%C4%B1&excludeGerekce=False&wordsOnly=False>, E.T.30.01.2019.

<http://www.kazanci.com/kho2/ibb/files/dsp.php?fn=cgk-2012-2-1426.htm&kw=`2-103/111`#fm>, E.T.05.03.2018.

<http://www.kazanci.com/kho2/ibb/files/dsp.php?fn=12cd-2016-8500.htm&kw=`100+promil`#fm>, E.T.05.03.2018.

<http://www.kazanci.com/kho2/ibb/files/dsp.php?fn=12cd-2016-8074.htm&kw=`100+promil`#fm>, E.T.05.03.2018.

- <http://www.kazanci.com/kho2/ibb/files/dsp.php?fn=12cd-2015-8719.htm&kw=`sadece+alkol`#fm>, E.T.05.03.2018.
- <http://www.kazanci.com/kho2/ibb/files/dsp.php?fn=12cd-2017-136.htm&kw=`sadece+alkol`#fm>, E.T.05.03.2018.
- <http://www.kazanci.com/kho2/ibb/files/dsp.php?fn=2cd-2009-17772.htm&kw=`t%C4%B1bbi+bulgular+ya+da`#fm>, E.T.07.03.2018.
- <http://www.kazanci.com/kho2/ibb/files/dsp.php?fn=2cd-2009-19042.htm&kw=`t%C4%B1bbi+bulgular+ya+da`#fm>, E.T.07.03.2018.
- <http://www.kazanci.com/kho2/ibb/files/dsp.php?fn=cgk-2016-12-748.htm&kw=`alkol+%C3%B6l%C3%A7%C3%BCm%C3%BC`+`tan%C4%B1k+beyan%C4%B1`#fm>, E.T.12.03.2018.
- <http://www.kazanci.com/kho2/ibb/files/dsp.php?fn=12cd-2012-22052.htm&kw=`2013/15150`#fm>, E.T.12.03.2018.
- <http://www.kazanci.com/kho2/ibb/files/dsp.php?fn=12cd-2011-13412.htm&kw=`13412`#fm>, E.T.12.03.2018.
- <http://www.kazanci.com/kho2/ibb/files/dsp.php?fn=2cd-2007-566.htm&kw=`se%C3%A7enek+yapt%C4%B1r%C4%B1m`+`alkoll%C3%BC+ara%C3%A7`#fm>, E.T.13.03.2018.
- <http://www.kazanci.com/kho2/ibb/files/dsp.php?fn=8d-2004-3669.htm&kw=`2004/3669`#fm>, E.T.28.03.2018.
- <http://www.kazanci.com/kho2/ibb/files/dsp.php?fn=15d-2016-3092.htm&kw=`2016/3092`#fm>, E.T.28.03.2018.
- <http://www.kazanci.com/kho2/ibb/files/dsp.php?fn=iddgk-2015-2469.htm&kw=`2015/2469`#fm>, E.T.28.03.2018.
- <http://www.kazanci.com/kho2/ibb/files/dsp.php?fn=15d-2016-460.htm&kw=`2016/460`#fm>, E.T.28.03.2018.
- <http://www.kazanci.com/kho2/ibb/files/dsp.php?fn=15d-2016-6663.htm&kw=`2016/6663`#fm>, E.T.28.03.2018.
- <http://www.kazanci.com/kho2/ibb/files/dsp.php?fn=15d-2014-8948.htm&kw=`2014/8948`#fm>, E.T.28.03.2018.
- <http://www.kazanci.com/kho2/ibb/files/dsp.php?fn=15d-2015-2061.htm&kw=`2918+say%C4%B1l%C4%B1+kanunun+112`#fm>, E.T.25.01.2019.
- <http://www.kazanci.com/kho2/ibb/files/dsp.php?fn=19cd-2015-17829.htm&kw=`karayollar%C4%B1+trafik+kanunu+112`#fm>, E.T.25.01.2019.
- <http://www.kazanci.com/kho2/ibb/files/dsp.php?fn=19cd-2015-16526.htm&kw=`karayollar%C4%B1+trafik+kanunu+112`#fm>, E.T.25.01.2019.
- <http://www.kazanci.com/kho2/ibb/files/dsp.php?fn=19cd-2017-2955.htm&kw=`karayollar%C4%B1+trafik+kanunu+112`#fm>, E.T.25.01.2019.
- <http://www.kazanci.com/kho2/ibb/files/dsp.php?fn=iddgk-2015-3633.htm&kw=`alkoll%C3%BC+ara%C3%A7`#fm>, E.T.25.01.2019.
- <http://www.kazanci.com/kho2/ibb/files/dsp.php?fn=15d-2014-10116.htm&kw=`s%C3%BCr%C3%BCc%C3%BC+belgesinin+geri+al%C4%B1nmas%C4%B1`#fm>, E.T.25.01.2019.
- <http://www.kazanci.com/kho2/ibb/files/dsp.php?fn=15d-2015-1707.htm&kw=`s%C3%BCr%C3%BCc%C3%BC+belgesi+geri+al%C4%B1nmas%C4%B1`#fm>, E.T.25.01.2019)

<http://www.kazanci.com/kho2/ibb/files/dsp.php?fn=15d-2014-10116.htm&kw=`s%C3%BCr%C3%BCc%C3%BC+belgesi`+`tutana%C4%9F%C4%B1`#fm>, E.T.30.01.2019.

http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_gts&arama=gts&guid=TDK.GTS.5a8ecd5b5fafa7.16691594, E.T.22.02.2018.

http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_gts&kelime=YAPTIRIM, E.T.17.03.2018.